

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA ZELENINA

PROSINEC
2015

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

Český statistický úřad, Praha
Generální ředitelství cel, Praha
Ministerstvo zemědělství, Praha
Státní zemědělský intervenční fond, Praha
Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Brno
Zemědělská unie Čech a Moravy, Olomouc
Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Praha
Rynek owoców a warzyw, Polsko
Situačná a výhledová správa, VÚEPP Bratislava

Odbor rostlinných komodit MZe

Autorka:

Bc. Irena Buchtová, MZe

Ředitel odboru rostlinných komodit:

Ing. Zdeněk Trnka, MZe

Autorka touto cestou děkuje za spolupráci všem uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny zájemce z řad studentů, pedagogů odborných škol a podnikatelských subjektů a dalších k dispozici také na internetu na adrese: www.eagri.cz

Autor fotografie:

Ing. Petr Hanka

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, I 10 00 Praha I

Internet: www.eagri.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN ISBN 978-80-7434-260-8, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

Tisk a distribuce: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, www.uzei.cz

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
ZELENINA

PROSINEC
2015

OBSAH

Úvod	3
Souhrn	3
Zásahy státu a opatření EU u komodity zelenina	5
Světový a evropský trh	31
Pěstování zeleniny v ČR	34
Integrovaná produkce zeleniny ČR	43
Skladovací kapacity v zelinářství ČR	45
Zpracovatelský průmysl v ČR.	45
Dovoz zpracované zeleniny.	49
Vývoz zpracované zeleniny	51
Spotřeba zeleniny v ČR.	53
Cenový vývoj zeleniny v ČR	55
Zahraniční obchod se zeleninou v ČR	57
Přehledy o užití zeleniny	61
Přílohy	62
Přehledy zahraničního obchodu ČR se zpracovanou zeleninou	62
Porovnání finančního vyjádření produkce zeleniny v ČR	66

ÚVOD

Předkládaná zpráva navazuje na Situační a výhledovou zprávu „Zelenina“, která byla vydaná v prosinci roku 2014. Cílem této Situační a výhledové zprávy je informovat o situaci v zelinářském sektoru, dále o změnách a základních pravidlech, týkajících se společné organizace trhu u komodity zelenina. Použité informace jsou zpracovány podle dostupných informací k měsíci září 2015, není-li uvedeno jinak.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny podnikatelské subjekty k dispozici v budově Ministerstva zemědělství, na internetové adrese: <http://www.eagri.cz/>, navigace – zemědělství, rostlinné komodity, ovoce a zelenina, situační a výhledové zprávy.

SOUHRN

Zima roku 2013/2014 byla velmi mírná, bez trvalejších sněhových srážek, což mělo negativní dopad na zásobu zimní vláhy. Pěstitelská sezóna roku 2014 začala velice brzy. I přes lokální mírné dešťové srážky trpěly porosty v dalších měsících vláhovým deficitem, proto je bylo nutné intenzivně zavlažovat. Ve druhé polovině května 2014 způsobily přívalové deště na některých polích lokální zaplavení porostů a tvorbu lagun, část porostů byla poškozena také kroupami. Byly ovšem lokality, kde nepršelo téměř vůbec. Sklizeň pokračovala díky příznivému počasí až do poloviny prosince.

Přestože byl rok 2014 vývojem počasí opět netypický, vzrostla produkce zeleniny meziročně o 23 % na celkových 294,2 tis. t. K nárůstu sklizně došlo zejména u ředkviček, hlávkového zelí, kapusty, rajčat, petržele, mrkve a okurek. Výměra sklizňové plochy zeleniny dle šetření ČSÚ meziročně vzrostla o 6 % na 13,4 tis. ha, přičemž největší podíl zaujímal cibule, hrách, hlávkové zelí a mrkev. Naproti tomu k redukcí ploch došlo u kedluben, hrachu a salátových okurek.

V roce 2014 se zelináři potýkali zejména s odbytovými problémy. Na jaře producenti zaznamenali zvýšený zájem spotřebitelů o ranou zeleninu, které však měli spíše nedostatek. Začátkem srpna 2014 vyhlášení zákazu dovozu některých produktů do Ruska (zahrnující i zákaz dovozu ovoce a zeleniny) ze zemí EU, USA, Austrálie, Kanady a Norska spolu s dobrou sklizní způsobilo pokles cen zeleniny.

Průměrné roční CZV zeleniny se v roce 2014 v porovnání s rokem 2013 snížily (index 2014/2013 činil 89). Od počátku roku 2014 se pohybovaly u převážné většiny zeleninových druhů ve vyšších cenových hladinách, avšak od počátku druhého pololetí došlo většinou k poklesu cen ve srovnání se stejným obdobím minulého roku, kromě cen rajčat, petržele a celeru. Na základě šetření ČSÚ byl největší propad CZV zaznamenán u hlávkového zelí, hlávkové kapusty, listových salátů, květáku, salátových okurek, cibule a česneku. Spotřebitelské ceny sledovaných druhů zeleniny v roce 2014 klesly oproti roku 2013 u většiny druhů, (index 2014/2013 byl 96), k nárůstu došlo pouze u celeru, rajčat, melounů a cibule.

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska se v roce 2014 zvýšil oproti předchozímu roku o 21 % na 64 939 t, nákup ze zahraničí se naopak snížil o 13 % na 19 471 t. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny z tuzemska představoval, podobně jako v předchozích letech, nákup hlávkového zelí bílého a okurek nakládaček. Z údajů zjištěných při statistickém zjišťování vyplývá, že celková výroba výrobků ze zeleniny se meziročně zvýšila o 11 % na 158,2 tis. t. Největší podíl zaujímal výroba sterilované zeleniny (38 %) a výroba kečupů (16 %).

Průběh zimy 2014/2015 byl mírný a celkově příznivý. Na rozdíl od předchozí suché zimy byly úhrny srážek dobře rozložené. V jarním období bylo spíše chladné a deštivé počasí. Od konce června 2015 však začalo panovat značné vedro a sucho, rostliny nerostly ani při závlahách, protože ani zavlažování nemohlo zcela pokrýt vláhový deficit. V porostech se začaly projevovat anomálie, zelenina vytvářela různé specifické deformační změny, čímž byla značně snížena její kvalita a výtěžnost. Sucho se prolínalo celou pěstitelskou sezónou, v některých lokalitách z důvodu nízké zásoby vody v rybnících a řekách hrozilo omezení jejího čerpání. Nejvíce byli suchem postiženi pěstitelé na severní Moravě a Hradecku,

kde nemají možnost zavlažování. Suchem a tropickými vedry nebyli postiženi jen zemědělci v ČR, stejný průběh počasí byl i v ostatních zemích Evropy.

V roce 2014 se dovoz čerstvé zeleniny meziročně mírně snížil (o necelé 2 %) na 570,7 tis. t v hodnotě 9,3 mld. Kč. Ze zemí EU pocházelo 522,7 tis. t čerstvé zeleniny, což představovalo pokles o 1,5 % oproti předchozímu roku. Nejvíce zeleniny pocházelo tradičně z Nizozemska (109,2 tis. t), Španělska (103,2 tis. t), Polska (75,5 tis. t), Německa (68,8 tis. t) a Itálie (47,7 tis. t).

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu se v roce 2014 meziročně snížil o 7,3 % na objem 87,6 tis. t v hodnotě necelých 1,7 mld. Kč. Největší objemy zeleniny směřovaly na Slovensko (67,5 tis. t), do Německa (8,4 tis. t), Polska (4,8 tis. t) a Rumunska (3,1 tis. t).

ZÁSAHY STÁTU A OPATŘENÍ EU U KOMODITY ZELENINA

Do této kapitoly je zahrnuto:

1. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU
2. Vnější obchodní politika EU
3. Daňová politika
4. Dotační politika
5. Reforma Společné zemědělské politiky pro období 2015 - 2020
6. Právní předpisy od roku 2008 vztahující se k sektoru ovoce a zeleniny
 - 6.1. Legislativa v rámci SOT ovoce a zeleniny
 - 6.2. Projekt „Ovoce a zelenina do škol“
 - 6.3. Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny
 - 6.4. Mimořádná opatření pro producenty ovoce a zeleniny
7. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT
8. Právní předpisy ČR vztahující se ke komoditě zelenina
9. Kontrola jakosti zeleniny a zeleninových výrobků

1. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU

V rámci Evropské unie, jejímž členem se od 1. 5. 2004 stala i Česká republika, nejsou pro pohyb zboží stanovena žádná cla ani kvóty. Pro dovozy zboží ze zemí, které nejsou součástí EU, platí společný celní sazebník.

Vzhledem k neexistenci hraničních kontrol a celního řízení mezi státy EU vznikla povinnost evidovat daňové a statistické údaje. Nesplnění této povinnosti je sankcionováno. Statistikou vnitřního obchodu se zabývá systém **INTRASTAT** (informace na www.czso.cz).

Systém Intrastat je povinný pro všechny členské státy EU, není však jednotný v oblasti sběru prvotních údajů (např. ve formě výkazu, v organizačním zabezpečení, v rozlišení obchodních transakcí, ve sběru některých údajů a způsobu jejich vykazování, ve výši prahů pro vykazování apod.).

Povinnost vykazovat data pro Intrastat v ČR vzniká jen osobám (právníkům i fyzickým) registrovaným nebo identifikovaným v ČR k DPH, tj. osobám, kterým finanční úřad přidělil DIČ, které odeslaly zboží do jiného členského státu anebo přijaly zboží z jiného členského státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu.

Zpravodajskými jednotkami se mohou stát nejen tzv. plátcí DPH, včetně zastupujících členů skupin spojených osob registrovaných DPH jako skupiny v souladu s ustanovením § 5a až 5c zákona o DPH, ale i právnické osoby, jako jsou např. veřejnoprávní instituce, státní orgány, orgány samosprávy a jiné, které jsou podle zákona o DPH osobami identifikovanými k dani. Povinnost vykazovat data pro Intrastat může vzniknout také zpravodajským jednotkám, které jsou osobami registrovanými k DPH současně v ČR i v jiném členském státě a v ČR nemají své sídlo, místo podnikání nebo provozovnu, nebo i zahraničním osobám s daňovou povinností k DPH v ČR, pokud se registrovaly k DPH a DIČ jim přidělil Finanční úřad pro Prahu I. Místně příslušným celním úřadem pro odevzdávání výkazů pro Intrastat i pro registraci k elektronickému předávání těchto výkazů je pro tyto zpravodajské jednotky Celní úřad pro hlavní město Prahu, Washingtonova 7, Praha I.

Práh pro vykazování je limit hodnoty odeslaného nebo přijatého zboží, který činí 8 mil. Kč pro odeslané a 8 mil. Kč pro přijaté zboží.

Základní nařízení Evropské unie

- a) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3330/91,
- b) Nařízení Komise (ES) č. 1982/2004, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Komise (ES) č. 1901/2000 a (EHS) č. 3590/92,
- c) Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87, o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění pozdějších předpisů,
- d) Příloha I nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 - prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1101/2014,
- e) Nařízení Rady (EHS) č. 2913/1992, kterým se vydává celní kodex Společenství,
- f) Nařízení Komise (EU) č. 1106/2012, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 471/2009, o statistice Společenství týkající se zahraničního obchodu se třetími zeměmi, pokud jde o aktualizaci klasifikace zemí a území,
- g) Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, v platném znění,
- h) Směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty.

Základní právní předpisy České republiky související se zahraničním obchodem

- Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 201/2005 Sb., o statistice vyváženého a dováženého zboží a způsobu sdělování údajů o obchodu mezi ČR a ostatními členskými státy ES, ve znění vyhlášky č. 563/2006 Sb., 393/2008 Sb. a 317/2010 Sb.,
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky,
- Vyhláška č. 285/2012 Sb., o územních pracovištích celních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech.

2. Vnější obchodní politika EU

EU je celní unií vytvořenou v souladu s pravidly WTO. EU má společný celní kodex a společný celní sazebník. Pro dovozce je celní sazebník v podobě tzv. **TARIC** (Integrovaný tarif Evropského společenství, vydávaný v souladu s nařízením Komise EHS č. 2658/87), elektronická podoba na adrese:

<http://ec.europa.eu/taxation> nebo na webových stránkách Celní správy, **www.celnisprava.cz/** a 1x ročně je vydáván v Úředním věstníku EU.

Česká republika jako členský stát EU participuje na **bilaterálních dohodách, které má EU uzavřeny s mimounijními zeměmi (tzv. třetími zeměmi)**. Formy těchto dohod jsou různé a postihují různé úseky a úroveň spolupráce. Většina z nich obsahuje část týkající se buď obchodu se zemědělskými a potravinářskými výrobky, nebo spolupráce v oblasti zemědělství. Nejčastějším typem dohod jsou **dohody asociační (AA)**, které zakládají přidružení (obvykle včetně vytvoření zóny volného obchodu – FTA) a jsou uzavírány se zeměmi, které buď hodlají vstoupit do EU, nebo chtějí mít s EU velmi úzké obchodní vztahy (např. Moldavsko, Gruzie, Srbsko, Ukrajina atd.).

Jednou z forem **dohod o volném obchodu (FTA)**, které poskytují preferenční obchodní koncese za účelem postupného uvolnění obchodu, jsou **dohody o volném obchodu (DCFTA)**, jejichž podoba v poslední době nabývá formy **prohloubené a komplexní dohody**.

Významnou oblastí, kde má EU sjednány dohody typu zóny volného obchodu je oblast Středomoří EUROMED (Maroko, Palestinská území, Tunisko, Jordánsko, Libanon, Egypt, Alžírsko, Izrael, Sýrie).

Neméně využívanou smluvní základnou pro spolupráci se zeměmi, kterým EU poskytuje různé formy

pomoci za účelem jejich rozvoje, jsou **dohody o partnerství a spolupráci (PCA)** a **dohody o hospodářském partnerství (EPA)**. V rámci těchto dohod může EU poskytnout partnerským třetím zemím **autonomní obchodní preference (ATP)**, umožňující bezcelní přístup jejich zboží na unijní trh (např. Moldavsko, autonomní kvóty pro hroznové víno, jablka a švestky).

Existují i samostatná obchodní ujednání o obchodu s některými zemědělskými výrobky. Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, tzn. se členskými státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), které zahrnuje Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko.

Neméně důležitá z hlediska zemědělských komodit je dohoda o spolupráci se skupinou afrických, karibských a tichomořských rozvojových zemí (**ACP**). Významné jsou rovněž preferenční dohody s Tureckem, Izraelem, dále dohody s Čínou, Chile, Makedonií, Mexikem a Mongolskem.

S vyspělými mimoevropskými zeměmi, jako je Austrálie, Kanada, Japonsko, Korejská republika, Hongkong, Tchaj-wan, Nový Zéland, Singapur a USA, probíhá obchod EU na základě smluvních celních sazeb. Na některé vybrané zemědělské výrobky existují komoditní preferenční ujednání.

Pro úplnost je třeba zmínit, že za stanovených podmínek je možné partnerům poskytnout **jednostranné (autonomní) preference**, obvykle v podobě snížení, resp. odstranění celních sazeb. EU této možnosti využívá ve vztahu vůči rozvojovým a nejméně rozvinutým zemím podle Všeobecného systému preferencí zemím západního Balkánu, zemím Východního Partnerství, 20 zámořským zemím a územím, s nimiž mají Dánsko, Francie, Velká Británie a Nizozemsko zvláštní vztahy.

Druhy zeleniny, na které se při dovozu ze třetích zemí do EU vztahují předepsané vstupní ceny – rok 2015

Pravidla pro uplatňování vstupní ceny pro ovoce a zeleninu jsou stanovena v nařízení Komise (ES) č. 543/2011, ve znění pozdějších předpisů

Kód KN	Popis	Vstupní cena v €/100 kg	Celní sazba smluvní v %
0702 00 00	Rajčata čerstvá, chlazená		
	1.1.-31.3.	84,6	8,8*
	1.4.-30.4.	112,6	8,8*
	1.5.-14.5.	72,6	8,8*
	15.5.-31.5.	72,6	14,4*
	1.6.-30.9.	52,6	14,4*
	1.10.-31.10.	62,6	14,4*
	1.11.-20.12.	62,6	8,8*
	21.12.-31.12.	67,6	8,8*
0707 00 05	Okurky salátové čerstvé, chlazené		
	1.1.-konec února	67,5	12,8*
	1.3.-30.4.	110,5	12,8*
	1.5.-15.5. - ke zpracování ¹⁾ a ostatní	48,1	12,8*
	16.5.-30.9. - ke zpracování ¹⁾ a ostatní	48,1	16,0
	1.10.-31.10. - ke zpracování ¹⁾ a ostatní	68,3	16,0
	1.11.-10.11.	68,3	12,8*
	11.11.-31.12.	60,5	12,8*
0709 93 10	Cukety		
	1.1.-31.1.	48,8	12,8
	1.2.-31.3.	41,3	12,8
	1.4.-31.5.	69,2	12,8
	1.6.-31.7.	41,3	12,8
	1.8.-31.12.	48,8	12,8

Kód KN	Popis	Vstupní cena v €/100 kg	Celní sazba smluvní v %
0709 91 00	Artyčoky		
	1.1.-31.5.	82,6	10,4
	1.6.-30.6.	65,4	10,4
	1.7.-31.10.	--	10,4
	1.11.-31.12.	94,3	10,4

Pramen: Nařízení Komise (EU) č. 1101/2014, příloha 2

Poznámka: * celní kvóta WTO,

¹⁾ zařazení do této podpoložky podléhá podmínkám dle NK (EHS) č. 2454/93, ve znění pozdějších předpisů (viz čl. 291 až 300)

3. Daňová politika

Zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, jsou upraveny daně na zboží, nemovitosti a služby za podmínek stanovených tímto zákonem. Od 1. 1. 2013 došlo ke zvýšení snížené sazby DPH ze 14 % na 15 % a základní sazby daně z 20 % na 21 %. Snížené sazby DPH (tj. 15 %) podléhá kapitola 07 celního sazebníku, tzn. jedlá zelenina a některé kořeny a hlízy, a kapitola 20, tzn. přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin.

4. Dotační politika

Realizaci podpůrných programů v roce 2014 lze rozdělit do následujících skupin:

A) Národní podpory (STATE AID)

Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2015 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

● 3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin

Účelem je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou.

3.a) Biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin do výše 70 % u zeleninových druhů okurka, rajče a paprika pěstovaných ve skleníku, max. však u druhu okurka 185 148 Kč/ha, rajče 107 832 Kč/ha a paprika 73 850 Kč/ha, z prokázaných nákladů na pořízení bioagens a biopreparátů,

3.c) Podpora na testování množitelského materiálu s využitím imunoenzymatických metod a metod PCR do výše 60 % prokázaných přímých nákladů,

3.d) Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým a abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin, včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, píce, zelenin, kořeninových rostlin, chmele, révy vinné a ovocných dřevin, do výše 70 % prokázaných vyjmenovaných nákladů.

► Vyhodnocení dotačního programu – rok 2014

Na DP 3.a) bylo vyplaceno 374,1 tis. Kč, na 3.c) 51,6 tis. Kč a na 3.d) 11 047,3 tis. Kč.

● 9.A.b. Speciální poradenství pro rostlinnou výrobu

9.A.b.1) Publikace doporučených odrůd a souvisejících informací, poskytované pěstitelům zdarma. Subjektem je pěstitelský svaz. Výše podpory je stanovena do výše 80 % prokázaných přímých nákladů.

9.A.b.2) Pořádání výstav pěstovaných rostlin. Subjektem je vystavovatel nebo pěstitelský svaz. Výše podpory: fixní částka podle rozhodnutí MZe, podle významu pořádané výstavní akce.

9.A.b.3) Pořádání seminářů, školení pro pěstitelskou veřejnost. Subjektem je pořadatel (se souhlasem MZe). Výše podpory: do výše 60 % prokázaných přímých nákladů, avšak max. do 50 tis. Kč na jedno školení či seminář.

► Vyhodnocení dotačního programu – rok 2014

V rámci DP 9.A.b.2) bylo zelináři čerpáno celkem 856,1 tis. Kč a 9.A.b.3) 80,0 tis. Kč.

B) Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)

Investiční programy PGRLF Podpory podnikání jsou zaměřené zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivnosti, modernizace, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů.

Podpora se poskytuje pouze na investice, které nejsou považovány za přijatelné výdaje v rámci Programu rozvoje venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Aktuální informace o pravidlech pro poskytování podpory PGRLF jsou k dispozici na svých internetových stránkách www.pgrlf.cz.

Pro rok 2015 byly vyhlášeny zejména tyto programy:

Program Zemědělec

Cílem je vytvořit předpoklady pro rozvoj zemědělských prvovýrobců, kdy příjemce podpory investuje zejména do strojního zařízení, vybavení, technologických celků, výstavby, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku či investic na nákup plemenných zvířat, přičemž podporovaná investice musí vést ke zlepšení celkové výkonnosti a udržitelnosti zemědělského podniku, zejména snížením výrobních nákladů nebo zlepšením a dalšímu rozvinutí produkce podniku zemědělského prvovýrobce.

V rámci tohoto programu nejsou podporovány zejména běžné opravy technologických zařízení, budov a staveb, nákup automobilů - osobních i nákladních, automobilových tahačů včetně jejich vleků, přívěsů, návěsů či nástaveb.

Program Podpora pojištění

Podpora bude poskytnuta pěstiteli, který splňuje všechny podmínky pro poskytnutí finanční podpory pojištění uvedené v části A těchto Zásad, a který na své jméno sjednal smluvní pojištění plodin a uhradil pojistné ve výši minimálně 1000,- Kč za příslušný rok. Za plodiny se nepovažují lesní porosty a lesní školky. Uvedeným pojištěním se rozumí pojištění plodin na ztráty způsobené přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy či škůdci

Nepříznivými klimatickými jevy se rozumí nepříznivé povětrnostní podmínky jako mráz, bouře a krupobití, námraza, silný nebo dlouhotrvající déšť, sucho a další nepříznivé klimatické podmínky.

Přírodní pohromou se rozumí zemětřesení, laviny, sesuvy půdy a záplavy, tornáda a požáry v přírodě přirozeného původu.

Škůdci rostlin se rozumí všechny druhy, kmeny nebo biotypy rostlin, živočichů nebo patogenů, škodlivé rostlinám nebo rostlinným produktům.

Výše podpory: - do 50 % prokázaných uhrazených nákladů na pojištění speciálních plodin - **zeleniny** pro příslušný rok.

Program Zpracovatel

V rámci tohoto programu jsou podporovány investice na pořízení investičního majetku, který souvisí se zpracováním zemědělských produktů. Nákup půdy je způsobilým nákladem pouze tehdy, pokud nepřevyší 10 % z celkových způsobilých nákladů investice.

Program Podpora nákupu půdy

Cílem programu podpory je zpřístupnit pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostředku zemědělských prvovýrobců. Od 1. 7. 2014 došlo ke změně Pokynů pro poskytování podpory v rámci programu Podpora nákupu půdy poskytovaného v režimu de minimis. Nově je možné získat podporu až do výše 15 000 EUR (pro „jeden podnik“ za libovolná tři po sobě jdoucí účetní období), a to na místo stávajících 7 500 EUR. O navýšení podpory na nově uvedený limit mohou žádat i klienti, kteří již podporu v rámci uvedeného programu čerpají.

Program Sociální zemědělství

Cílem programu je vytvořit předpoklady pro zajištění a rozvoj zaměstnávání pracovníků se zdravotním postižením zemědělskými podnikateli. Účelem investičního Úvěru poskytnutého v rámci programu podpory jsou investice v závodech zemědělských podnikatelů, kteří zaměstnávají nebo budou zaměstnávat pracovníky se zdravotním postižením nejméně po dobu stanovenou těmito Pokyny.

C) Národní program podpory potravin

Od roku 2003 uděluje ministr zemědělství kvalitním domácím potravinářským a zemědělským výrobkům značku kvality KLASA. Národní značku spravuje Samostatné oddělení marketingu SZIF. Za dobu své existence se značka KLASA stala nejen prestižní záležitostí pro její držitele, ale především si získala důvěru obyvatel ČR. Značka kvality KLASA slouží spotřebitelům a odběratelům k lepší orientaci při identifikaci výjimečně kvalitních produktů v porovnání s běžně dostupnými konkurenčními potravinami na trhu. Značka je propůjčována na tři roky a její vlastnictví může být po této lhůtě prodlouženo, ale také může být při zhoršení kvality či porušení podmínek pro její získání odebráno. Požadovanou kvalitu a složení výrobků mj. posuzuje a po jejím udělení kontroluje Státní zemědělská a potravinářská inspekce. Značka garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny. Slouží především k lepší orientaci spotřebitele na trhu, k identifikaci kvalitních potravinářských produktů a k prezentaci prověřených potravin ze strany kontrolních orgánů.

Držiteli ocenění národní značkou KLASA k srpnu 2015 je celkem 1 120 produktů od 222 českých a moravských výrobců, z tohoto počtu získalo toto ocenění 118 produktů jak z čerstvého ovoce a zeleniny, tak i výrobků z nich.

Značka Regionální potravina

Projekt Regionální potravina je zaměřen na podporu malých a středních zemědělců a producentů potravin a zároveň vychází vstříc vzrůstajícímu zájmu spotřebitelů o čerstvé potraviny s jasným domácím původem. Značku „Regionální potravina“ získávají formou krajských soutěží lokální výrobci potravin a pěstitelé. Soutěže se vyhlašují ve všech 13 krajích České republiky (vyjma Prahy). Zemědělský nebo potravinářský výrobek, který usiluje o udělení značky Regionální potravina, musí být vyroben v příslušném regionu ze surovin dané oblasti. Odborné poroty vybírají vždy jeden vítězný výrobek v 9 kategoriích. Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku „Regionální potravina“ daného kraje po dobu 4 let.

Komunikace značky je podpořena celostátní informační kampaní, jejímž cílem je podpořit poptávku po těchto potravinách a přesvědčit spotřebitele, že u potravin není důležitá pouze cena, ale také jejich kvalita, čerstvost a původ. Kampaň se zaměřuje mimo jiné také na aktivity, které mají přímý vliv na podporu prodeje regionálních potravin a propagují je přímo v místě prodeje.

Více informací lze nalézt na internetových stránkách www.eklasa.cz, www.szif.cz.

5. Reforma Společné zemědělské politiky pro období 2015 - 2020

Reformovaná SZP pro období 2015 – 2020 umožní členským státům ve větší míře rozhodovat o nastavení přímých plateb v rámci prvního pilíře, přičemž většina rozhodnutí byla notifikována EK do 1. srpna 2014. Mezi cíle reformované SZP v rámci přímých plateb patří větší důraz na šetrný přístup k životnímu prostředí pomocí režimu ozelenění, generační obměna na venkově prostřednictvím podpor pro mladé zemědělce nebo podpora odvětví nebo regionů, které čelí určitým obtížím či jsou nesmírně důležité z hospodářského, sociálního nebo environmentálního hlediska. SZP zároveň umožní členským státům větší míru rozhodování o zacílení finančních prostředků, včetně přesunu mezi pilíři pro přímé platby v Programu rozvoje venkova.

Nová SZP mění podstatným způsobem podobu podpor, zejména přímých plateb. Od roku 2015 dochází k zásadní změně kalkulace přímých plateb prostřednictvím vícesložkové platby. Z roční obálky členského státu se nejdříve vyčíslí povinné platby na tzv. ozelenění ve výši 30 % a dále na podporu pro **mladé zemědělce** (dle čl. 50 NEPR (EU) č. 1307/2013). Zároveň bylo v ČR rozhodnuto o vyhrazení 15 % této obálky na podporu citlivých sektorů prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci. Zbývající část obálky bude představovat jednotná platba na plochu (SAPS).

Jedním z nových a zásadních prvků přímých plateb se stává tzv. **ozelenění (greening)**, implementovaný jako platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Cílem je snížit negativní dopady zemědělské činnosti na životní prostředí. Jednou z povinností ozelenění je diverzifikace plodin a rovněž zachování výměry trvalých travních porostů. Součástí greeningu je dále povinnost vyhradit určitou výměru jako tzv. plochu využívanou v ekologickém zájmu (EFA). ČR stanovila, že jako plochu využívanou v ekologickém zájmu lze považovat:

- úhor (tj. zemědělskou půdu ležící ladem), souvrat, krajinné prvky, plochy s rychle rostoucími dřevinami pěstovanými ve výmladkových plantážích, zalesněnou půdu, plochy s meziplochinami, plochy s plodinami, které vážou dusík.

a) Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy zůstává i po reformě SZP nejvýznamnější složkou přímých plateb (PP), i když oproti roku 2014 došlo ke snížení finanční obálky na tuto platbu. Důvodem je reformovaný I. pilíř SZP v podobě vícesložkového modelu přímých plateb, zejména zavedení tzv. greeningové platby s poměrně významným finančním objemem ve výši 30 %, navýšení částky na dobrovolnou podporu vázanou na produkci na 15 % a zavedení platby mladým zemědělcům ve výši do 2 % vnitrostátního stropu na PP.

Konkrétní podmínky poskytnutí této platby jsou uvedeny v **NV č. 50/2015 Sb.**, o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády (které nahradilo NV č. 47/2007 Sb.), které navazuje na přímo použitelné předpisy EU. Tato platba je poskytována výhradně z rozpočtu EU.

Žádost o poskytnutí SAPS je podávána v rámci tzv. Jednotné žádosti SZIF, a to do 15. května příslušného kalendářního roku. Žadatel o tuto platbu musí být od roku 2015 aktivním zemědělcem podle čl. 9 NEPR (EU) č. 1307/2013 a současně zemědělským podnikatelem ve smyslu § 2e - 2ha zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. Další důležitou podmínkou je dodržení minimální výměry, která činí v součtu všech dílů půdních bloků (DPB) v žádosti nejméně 1 ha. Dotčené DPB musí být vedeny na žadatele v Evidenci využití půdy podle užitelských vztahů (tzv. LPIS) nejméně od data podání žádosti do 31. srpna kalendářního roku, ve kterém žádá o platbu. Poskytnutí SAPS je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy, dodržováním podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu a povinných požadavků na hospodaření (tzv. PPH), které dohromady tvoří podmínky podmíněnosti (tzv. Cross Compliance).

Výše vnitrostátních stropů na přímé platby, obálky a sazby SAPS v letech 2010 - 2015

Rok	Výše vnitrostátního stropu na PP (mil. EUR)	Obálka na SAPS (mil. EUR)	Sazba SAPS (EUR/ha)	Sazba SAPS (Kč/ha)
2010	654,241	581,177	165,07	4 060,80
2011	739,941	667,365	189,32	4 686,50
2012	832,144	755,659	214,28	5 387,30
2013	909,313	832,828	235,86	6 068,88
2014	875,305	773,751	218,08	5 997,23
2015	844,854	462,980	203,60 ^{*)}	6 372,53 ^{**)}

Pramen: MZe

Poznámka: ^{*)} odhad, ^{**) v}četně sazby za greening (1 943,62 Kč/ha) a sazby pro mladé zemědělce (885 Kč/ha)

b) Dobrovolná podpora vázaná na produkci

Na základě čl. 52 NEPR (EU) č. 1307/2013 může být tato podpora poskytnuta těm odvětvím členského státu, kde zvláštní druhy zemědělské činnosti, které jsou obzvláště důležité z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů, čelí určitým obtížím. Na období 2015 – 2020 ČR rozhodla o podpoře tzv. citlivých sektorů, a to brambory určené na výrobu škrobu, chmel, **ovoce, zeleninu**, konzumní brambory, cukrovou řepu, bílkovinné plodiny, masná telata, mléko, pasené ovce a kozy.

Minimální výměra pro podporu na produkci zeleninových druhů s velmi vysokou pracností činí 1 ha, s vysokou pracností rovněž 1 ha. Podmínky pro získání podpor jsou v **NV č. 50/2015 Sb.**, o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády.

Nejdůležitější předpisy Evropské unie pro přímé platby jsou nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1307/2013**, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009.

Pro oba pilíře SZP je to dále nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. **1306/2013**, o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008.

Prováděcí předpisy, které stanovují podrobnější podmínky na úrovni EU, tzv. delegované akty, byly ze strany Komise uzavřeny v březnu 2014 a po uplynutí dvouměsíční lhůty pro připomínky EP a Rady byly schváleny.

V rámci přímých plateb představuje delegované nařízení (EU) č. **639/2014** souhrn všech pravomocí převedených na Evropskou komisi a upřesňuje základní nařízení v rámci aktivního zemědělce, jednotné platby na plochu, ozelenění, platby pro mladé zemědělce, dobrovolné podpory vázané na produkci atd.

Prováděcí nařízení (EU) č. **641/2014** upravuje např. ozelenění nebo dobrovolnou podporu vázanou na produkci.

Delegované nařízení (EU) č. **640/2014**, doplňující nařízení (EU) č. 1306/2013 se týká zejména integrovaného administrativního a kontrolního systému, kontrol a sankcí Cross Compliance. Toto prováděcí nařízení se dotýká mj. podávání žádostí o platby, kontrol na místě, výběru vzorků ke kontrole.

c) Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) - Program rozvoje venkova na období 2014 – 2020

Na Program rozvoje venkova pro období 2007 – 2013 navazuje Program rozvoje venkova pro období 2014 – 2020, jenž vychází z NEPR č. **1305/2013**. V programovém období 2014 – 2020 bude Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, ze kterého je spolufinancován Program rozvoje venkova, součástí návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropských strukturálních a investičních fondů (nařízení k ESIF). Jako součást nařízení k ESIF by měla politika rozvoje venkova přispívat ke konkurenceschopnosti zemědělství, udržitelnému řízení přírodních zdrojů, k opatřením v oblasti klimatu a k vyváženému územnímu rozvoji venkovských oblastí.

V souladu se strategií Evropa 2020 jsou tyto obecné cíle podpory pro rozvoj venkova na období 2014 – 2020 podrobněji vyjádřeny prostřednictvím těchto šesti priorit platných pro celou EU. Každé opatření může přispívat k cílům několika priorit. Jedná se o:

Priorita 1 - Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech.

Priorita 2 - Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů.

Priorita 3 - Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství.

Priorita 4 - Obnova, ochrana a zlepšování ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví.

Priorita 5 - Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu.

Priorita 6 - Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech se zaměřením na tyto oblasti.

Projektová opatření PRV na období 2014 – 2020**Opatření 04 Investice do hmotného majetku**

- 4.1.1 – Investice do zemědělských podniků – 40 až 60 % dotace na zemědělské stavby a technologie, speciální stroje, příjemcem je zemědělec;
- 4.2.1 – Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů – 40 % dotace na investice do zpracování zem. produktů a jejich marketing (malý, střední podnik), příjemcem je zemědělec, potravinář.

Opatření 06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti

- 6.1.1 – Zahájení činnosti mladých zemědělců – dotace ve výši 45 tis. € na podnikatelský plán, příjemcem je začínající zemědělec.

Opatření 10 Agroenvironmentálně-klimatická opatření

dle NV č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně NV č. NV č. 79/2007 Sb., ve znění pozdějších předpisů,

- **integrováná produkce zeleniny** - sazba 426 €/ha standardní orné půdy zařazeného do titulu integrováná produkce zeleniny podle § 2, písm. c), bodu I, na které žadatel plní podmínky podle § 15, min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha,
- **integrováná produkce chřestu** - sazba 426 €/ha jiné trvalé kultury zařazeného do titulu integrováná produkce zeleniny podle § 2, písm. c) bodu I, na kterém žadatel plní podmínky podle § 15, min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha.

Opatření I I Ekologické zemědělství dle NV č. 76/2015 Sb.

a) v rámci přechodu na ekologickou produkci

sazba 536 €/ha – standardní orné půdy, jde-li o pěstování zeleniny nebo speciálních bylin v systému ekologického zemědělství, na kterém žadatel plní podmínky podle § 12, odst. 4,

b) v rámci ekologické produkce

sazba 466 €/ha – standardní orné půdy, jde-li o pěstování zeleniny nebo speciálních bylin v systému ekologického zemědělství, na kterém žadatel plní podmínky podle § 12, odst. 4.

Přehled o čerpání podpor v rámci EAFRD za období 2007 - 2013

Osa I - Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Opatření osy I: I.1.1 – Modernizace zemědělských podniků

- v roce **2008** bylo schváleno k proplacení celkem 55 žádostí ovocnářských i zelinářských podniků ve výši 120,3 mil. Kč,
- v roce **2009** bylo schváleno k proplacení
 - 54 žádostí na modernizaci zem. podniků ve výši 200,7 mil. Kč,
 - 64 žádostí na nosné konstrukce ve výši 111,3 mil. Kč,
 - 32 žádostí na skleníky, fóliovníky, kontejnerovny ve výši 84,0 mil. Kč,
- v roce **2010** bylo schváleno k proplacení celkem 40 žádostí ovocnářských i zelinářských podniků na modernizaci skladovacích kapacit ve výši 137,0 mil. Kč,
- v roce **2011** bylo schváleno k proplacení 13 žádostí ovocnářských i zelinářských podniků
 - 10 žádostí na modernizaci skladů ve výši 14,8 mil. Kč,
 - 3 žádosti na skleníky, fóliovníky, kontejnerovny ve výši 0,4 mil. Kč,
- v roce **2012 a 2013** neproběhl žádný příjem žádostí a zároveň tedy nedošlo ke schválení žádných žádostí o dotace,
- v roce **2014** bylo schváleno k proplacení:
 - 93 žádostí na sklady ve výši 152 mil. Kč (ovoce a zelenina),
 - 33 žádostí na nosné konstrukce v sadech ve výši 17 mil. Kč.

Osa II - II.1.3 - Agroenvironmentální opatření

dle nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů:

• ekologické zemědělství

sazba 564 €/ha, jde-li o zeleninu nebo speciální byliny na orné půdě v systému ekologického zemědělství

- **v roce 2009** bylo proplaceno 19 žádostí na 388,7 ha ve výši 5,8 mil. Kč,
- **v roce 2010** bylo proplaceno 50 žádostí na 667,8 ha ve výši 9,9 mil. Kč,
- **v roce 2011** bylo proplaceno 74 žádostí na 1 452,4 ha ve výši 21,5 mil. Kč,
- **v roce 2012** bylo proplaceno 84 žádostí na 1 505,6 ha ve výši 21,3 mil. Kč,
- **v roce 2013** bylo proplaceno 89 žádostí na 1 698,5 ha ve výši 24,4 mil. Kč,
- **v roce 2014** bylo proplaceno 97 žádostí na 1 815,6 ha ve výši 25,8 mil. Kč,
- **v roce 2014** bylo podáno 100 žádostí na 1 355,0 ha ve výši 21,0 mil. Kč.

• integrovaná produkce zeleniny

sazba 440 €/ha orné půdy, na které žadatel bude plnit podmínky stanovené v nařízení

- **v roce 2008** byla vyplacena 60 žadatelům částka 54,5 mil. Kč na výměru 4 528 ha,
- **v roce 2009** byla vyplacena 69 žadatelům částka 51,3 mil. Kč na výměru 4 425,8 ha,
- **v roce 2010** bylo proplaceno 77 žádostí na 4 818 ha ve výši 56,3 mil. Kč,
- **v roce 2011** bylo proplaceno 85 žádostí na 5 225 ha ve výši 60,3 mil. Kč,
- **v roce 2012** bylo proplaceno 93 žádostí na 6 068 ha ve výši 67,1 mil. Kč,
- **v roce 2013** bylo proplaceno 80 žádostí na 5 946 ha ve výši 66,7 mil. Kč,
- **v roce 2014** bylo proplaceno 78 žádostí na 5 894 ha ve výši 65,4 mil. Kč,
- **v roce 2014** bylo podáno 75 žádostí na 5 708 ha ve výši 69,0 mil. Kč.

6. Právní předpisy vztahující se k sektoru ovoce a zeleniny

6.1. Legislativa v rámci Společné organizaci trhů (SOT) ovoce a zeleniny

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují NR (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007, ve znění pozdějších předpisů.

SZP je od 1. 1. 2014 reformována, reforma zahrnuje všechny hlavní nástroje SZP, včetně NR (ES) č. 1234/2007. Reforma co nejvíce harmonizuje, zefektivňuje a zjednodušuje ustanovení, zejména ustanovení týkající se více než jednoho zemědělského odvětví, a to i tak, že zajišťuje, aby jiné než podstatné prvky opatření mohla Komise přijímat prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci.

Podpora pro zřizování seskupení producentů ovoce a zeleniny je tímto nařízením ukončena a měla by být dále poskytována všem odvětvím ve všech členských státech v rámci politiky rozvoje venkova. **ČR toto opatření do Programu rozvoje venkova nezařadila.**

Princip podpor u uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny činí **4,1 %** z hodnoty obchodované produkce OP s tím, že pro případ výdajů na krizi je možno toto procento navýšit **na 4,6 %**. Finanční podpora je poskytována na uznatelné výdaje schváleného operačního programu jednotlivých organizací producentů. Výkonem správy, tj. schvalování a vyhodnocování operačních programů včetně přiznávání podpor, je pověřen SZIF.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ruší následující nařízení: (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1601/96, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007

Nařízení Komise (EU) č. 543/2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a č. 73/2009, ve znění NK č. 639/2014, 994/2014, 1001/2014, 1378/2014.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013, o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, ve znění NK č. 994/2014, 1378/2014.

Nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou (ruší NV č. 247/2004 Sb.), v návaznosti na přímo použitelné předpisy NR (ES) č. 1234/2007 a NK (EU) č. 543/2011, ve znění pozdějších předpisů.

Vzhledem k výrazným odlišnostem mezi jednotlivými členskými státy EU 28 musely jednotlivé státy vypracovat **Vnitrostátní strategii pro operační programy organizací producentů (VS)**. VS ČR obsahuje typy opatření, schválené NV č. 318/2008 Sb., které je možno zahrnout do operačního programu OP a které jsou uznatelné k proplácení v rámci podpor. Součástí VS je i **Vnitrostátní rámec pro environmentální opatření (VR)**. Jednotlivá opatření VR jsou rovněž schválena v NV č. 318/2008 Sb., v platném znění. Výběr alespoň dvou těchto opatření je nezbytnou povinností organizace producentů pro schválení jejího operačního programu, nebo využití 10% finančního objemu z operačního programu. **Pro období 2015 – 2020 jsou členské státy povinny vypracovat novou VS i VR.**

Nařízení Rady (ES) č. 3/2008 o informačních a propagačních opatřeních na podporu zemědělských produktů na vnitřním trhu a ve třetích zemích, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Komise (ES) č. 501/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 3/2008 (ve znění NK (ES) č. 1313/2008, 1085/2011, 737/2013 a 796/2014).

Registrace organizace producentů a sdružení organizací producentů, stahování zboží z trhu, poskytování podpor Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 Nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 Nařízení vlády ČR č. 318/2008 Sb. (215/2010 Sb., 309/2012 Sb., 179/2015 Sb.)	Licence pro ovoce a zeleninu Nařízení Komise (ES) č. 376/2008 Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 Nařízení Komise (ES) č. 341/2007 Nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013
Kontrolní systém jakosti ovoce a zeleniny Nařízení Komise (ES) č. 408/2003 Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 Nařízení Komise (ES) č. 1221/2008 Nařízení Komise (EU) č. 1333/2011 (banány)	Sektor zpracovaného ovoce a zeleniny Nařízení vlády ČR č. 95/2008 Sb.

6.2. Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ (School Fruit and Vegetables Scheme)

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ vychází z hlavních záměrů stanovených EU pro sektor ovoce a zeleniny. Základním cílem projektu je přispět k trvalému zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny, vytvořit stravovací návyky ve výživě dětí, bojovat proti dětské obezitě a zvrátit klesající spotřebu ovoce a zeleniny. Současně se předpokládají pozitivní dopady do sektoru zemědělství a posílení ekonomicky citlivého sektoru ovoce a zeleniny, který dlouhodobě čelí nepříznivému vývoji v této oblasti.

Úspěšné řešení projektu je postaveno na širokém partnerství mezi vzdělávacím úsekem, zdravotnictvím a zemědělstvím za účasti soukromého, veřejného a občanského sektoru. Česká republika stanovila jako cílovou skupinu nejdříve žáky 1. - 5. ročníků základních škol, od roku 2014 jsou to žáci prvního stupně základních škol včetně dětí z přípravných tříd základních škol. U těchto dětí se předpokládá nejvyšší efektivita při realizaci cílů celého projektu.

Celková podpora ze zdrojů EU a ČR vynaložená k financování produktů dodávaných v rámci projektu „Ovoce a zelenina do škol“ činila:

- **ve školním roce 2009/2010** celkem 72 689 962 Kč (částka 53 063 672 Kč je 73% podíl z EU a částka 19 626 290 Kč je 27% podíl z ČR). Projektu se účastnilo 2 883 škol s počtem 323 431 žáků 1. – 5. ročníků základních škol, zapojených do režimu „Ovoce do škol“. Celkový roční limit na jednoho žáka pro školní rok 2009/2010 byl stanoven ve výši 224,75 Kč. Z cílové skupiny 454 532 dětí se jednalo o 71,1 %,
- **ve školním roce 2010/2011** celkem 88 886 000 Kč, projektu se zúčastnilo 3 141 škol s počtem 370 016 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka pro školní rok 2010/2011 byl stanoven ve výši 240 Kč. Z cílové skupiny se jednalo o 80 % dětí,
- **ve školním roce 2011/2012** celkem 90 732 292 Kč, projektu se zúčastnilo 3 243 škol s počtem 387 176 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka byl stanoven ve výši 234 Kč. Z cílové skupiny dětí se jednalo o 81 %,
- **ve školním roce 2012/2013** celkem 139 028 645 Kč, projektu se zúčastnilo 3 364 škol s počtem 416 670 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka byl stanoven ve výši 333 Kč. Z cílové skupiny dětí se jednalo o 85 %,
- **ve školním roce 2013/2014** celkem 143 865 796 Kč, projektu se účastnilo 3 530 škol s počtem 456 233 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka byl stanoven ve výši 315 Kč. Z cílové skupiny dětí se jednalo o 90 %,
- **ve školním roce 2014/2015** celkem 169 553 459 Kč (mění se podíl spolufinancování EU 88 % a ČR 12 %). Projektu se zúčastnilo 3 741 škol s počtem 509 030 žáků z prvních ročníků základních

škol včetně dětí z přípravných tříd. Celkový roční limit na jednoho žáka byl stanoven ve výši 333 Kč a nově stanovený limit na doprovodná opatření činil na jednoho žáka 40 Kč. Z cílové skupiny dětí se jednalo o 95 %.

ČR čerpala prostředky na projekt (včetně souvisejících nákladů) s 95,7% úspěšností ve školním roce 2009/2010, s 99,1% úspěšností ve školním roce 2010/2011, s 98,6% úspěšností ve školním roce 2011/2012, s 99,1% ve školním roce 2012/2013 a s 99,2 % ve školním roce 2013/2014.

Ve školním roce 2010/2011 došlo oproti školnímu roku 2009/2010 ke zvýšení počtu škol v projektu o 260 (tj. 9 %) a ke zvýšení počtu dětí v projektu o 46 810 (tj. 14,4 %). Ve školním roce 2011/2012 v porovnání s předchozím školním rokem se zvýšil počet škol v projektu o 100 (tj. o 3,1 %) a počet dětí o 16 935 (tj. o 4,5 %). Ve školním roce 2012/2013 v porovnání s předchozím školním rokem se zvýšil počet škol v projektu o 121 (tj. o 3,7 %) a počet dětí o 29 494 (tj. o 7,6 %). Ve školním roce 2013/2014 se meziročně zvýšil počet škol v projektu o 166 (tj. o 4,9 %) a počet dětí o 39 563 (tj. o 9,5 %). Ve školním roce 2014/2015 se meziročně zvýšil počet škol v projektu o 211 (tj. o 5,9 %) a počet dětí o 52 797 (tj. o 11,5 %).

Žáci dostávali v souladu s Vnitrostátní strategií ČR a s přihlédnutím k Výživovým doporučením Ministerstva zdravotnictví pro obyvatele ČR zvláště produkty mírného pásma. Preferovány by měly být zejména domácí druhy ovoce, zeleniny a 100% ovocné a zeleninové šťávy a pyré. Nutnost doplňovat sortiment ovoce exotickými druhy bylo považováno za zpestření a rozšíření znalostí v rámci vzdělávacího obsahu zejména v návaznosti na přírodovědná a zeměpisná témata na prvním stupni základní školy.

Nařízení vlády č. 478/2009 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Komise (ES) č. 288/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR 1234/2007, pokud jde o podporu ES na poskytování ovoce a zeleniny a výrobků z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních v rámci projektu „Ovoce do škol“, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují NR (ERHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení NR (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008.

Nařízení Rady (EU) č. 1370/2013, kterým se určují opatření týkající se stanovení některých podpor a náhrad v souvislosti se společnou organizací trhů se zemědělskými produkty.

6.3. Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny

Kontrola čerstvého ovoce a zeleniny na vnitřním trhu ve všech stádiích obchodování, při dovozu nebo vývozu, ale i např. produkty určené ke zpracování, prošla v několika posledních letech legislativními změnami, které byly nezbytné pro zlepšení konkurenceschopnosti a tržní orientace. Cílem je dosažení udržitelné produkce konkurenceschopné na vnitřním i vnějším trhu, snížení výkyvů v příjmech producentů v důsledku krizí na trhu, zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny v EU a pokračování ve snahách odvětví o zachování a ochranu životního prostředí.

Nařízení Komise (ES) č. 1221/2008, kterým se s ohledem na obchodní normy měnilo NK (ES) č. 1580/2007, kterým se stanovila prováděcí pravidla k nařízením Rady (ES) č. 2200/96, (ES) č. 2201/96 a (ES) č. 1182/2007 v odvětví ovoce a zelenin, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení přineslo od roku 2009 důležité změny ve stanovení a kontrole jakosti ovoce a zeleniny.

V červnu 2011 vešlo v platnost **Nařízení Komise (EU) č. 543/2011**, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, a

- v červnu roku 2013 **prováděcí Nařízení Komise (EU) č. 594/2013**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 543/2011, pokud jde o obchodní normy v odvětví ovoce a zeleniny, a kterým se uvedené prováděcí nařízení opravuje.

a) Zrušení některých obchodních norem

Došlo ke zrušení celkem 26 norem, v platnosti zůstalo pouze 10 obchodních norem. Zvláštní obchodní normy platí pro obchodování mezi členskými státy EU, dále pro dovoz ze třetích zemí a vývoz do třetích zemí. V případě absence obchodní normy EU je možno použít ČSN, avšak pouze pro produkty země původu ČR.

Zvláštní obchodní normy platné pro:

jablka; hrušky; kiwi; broskve a nektarinky; saláty, endivii kadeřavou letní a endivii zimní; citrusové plody; jahody, papriku zeleninovou; rajčata; stolní hrozny révy vinné.

b) Vznik nové obchodní normy tzv. „Všeobecné obchodní normy“

Všeobecná obchodní norma byla zavedena pro hodnocení podmínek jakosti pro každý produkt, pro který neexistuje obchodní norma EU. Tato norma zahrnuje minimální požadavky na jakost, minimální požadavky na zralost, odchylky a označování země původu produktu (např. minimální požadavky na zralost jsou velmi všeobecné, odchylky jsou jednotně 10 % početních nebo hmotnostních produktů nesplňujících min. požadavky na jakost. V rámci této odchylky se smí celkem nejvýše 2 % sestávat z produktů postižených hnilobou.

c) Další změny

Zahrnují např. změnu hmotnosti maloobchodního balení čerstvého ovoce a zeleniny obsahující směs různých druhů z 3 na 5 kg a změnu označování, kdy země původu mohou být nahrazeny dle potřeby jedním z následujících označení:

- směs ovoce a zeleniny z EU,
- směs ovoce a zeleniny nepocházející z EU,
- směs ovoce a zeleniny pocházející z EU i mimo EU.

6.4. Mimořádná opatření pro producenty ovoce a zeleniny

Dne 6. 8. 2014 bylo vyhlášeno Ruskou federací embargo na dovoz vybraných zemědělských produktů z EU a dalších států (USA, Kanada, Austrálie, Norsko) do Ruska v délce trvání jednoho roku. Konkrétně je zákaz uvalen na dovoz hovězího, vepřového a drůbežího masa, soleného masa a masných výrobků, dále na dovoz ryb, koryšů, měkkýšů, mléka a mléčných výrobků, ovoce a zeleniny, sladového výtažku a potravinových přípravků. Komise vydala 29. 8. 2014 **nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 932/2014**, kterým se stanoví dočasná mimořádná podpůrná opatření pro producenty některého ovoce a zeleniny. Toto nařízení řeší podporu pro členy i nečleny organizací producentů produkujících *rajčata, mrkev, zelí, papriku, květák, brokolici, okurky, houby, jablka, hrušky, švestky, bobulové ovoce, stolní hrozny a kiwi*, kteří v období od 18. 8. do 30. 11. 2014 prováděli buď stažení z trhu, nesklízeli nebo sklízeli nezralé produkty. Celková výše podpory pro členské státy EU byla stanovena na 125 mil. €. Z důvodu aktu zabráňujícímu překročení tohoto limitu pozastavila Komise dne 10. 9. 2014 přijímání žádostí členských států.

Dne 29. 9. 2014 vydala **Komise nové nařízení (EU) č. 1031/2014**, které umožnilo pokračování stabilizace trhu. Opatření je cíleno především na ty členské státy, které exportovaly do Ruska v posledních třech letech, a podpora vychází z množství produkce dříve exportovaného. Pro zmírnění sekundárních dopadů má všech 28 států navíc možnost žádat o podporu pro 3 000 t, a to pro jeden nebo více produktů.

ČR měla možnost využít podporu na množství 3 000 t jednoho nebo více stanovených produktů. Toto opatření mělo platnost do konce června 2015.

Dne 25. června 2015 byl ruský zákaz prodloužen do 5. srpna 2016. Na základě toho vydala Komise nové **NK (EU) č. 2015/1369**, kterým se mění NK (EU) č. 1031/2014 a kterým se stanoví další dočasná mimořádná podpůrná opatření pro producenty ovoce a zeleniny. Nařízení je opět cíleno na ty členské státy, které v minulých letech exportovaly do Ruska. Všechny 28 států má navíc možnost žádat o podporu pro 3 000 t, a to pro jeden nebo více produktů. Seznam produktů je rozšířen o *pomeranče, klementinky, mandarinky, citróny, broskve a nektarinky*. O podporu mohou žádat členové i nečlenové organizací producentů na opatření stahování z trhu, nesklizení a zelenou sklizeň, provedené v období do 30. června 2016. V letošním roce se nebude uplatňovat pravidlo „kdo dřív přijde, ten dřív dostane“, ale je stanoven termín 31. prosince 2015, do kterého se přijímají žádosti. Při překročení počtu žádostí převyšující notifikované množství 3 000 t bude výše dotace upravena koeficientem. V případě, že k 31. prosinci 2015 nebude notifikované množství 3 000 t čerpáno, bude termín přijímání žádostí prodloužen do 30. června 2016 podle NK (EU) č. 2015/1369.

7. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT

Výkonným orgánem pro opatření v rámci SOT pro sektor ovoce a zeleniny v ČR je SZIF. Provádí veškeré úkony a činnosti stanové zákonem č. 256/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 252/1997 sb., ve znění pozdějších předpisů, dále pak v NK (EU) č. 543/2011, nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 a NV č. 318/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jedná se např. o úkony spojené s oběhem finančních prostředků vázaných na rozhodovací proces, týkající se finančního vztahu producentů s institucemi EU, včetně vydávání vývozních a dovozních licencí. Informace lze získat na webových stránkách: <http://www.szif.cz>

a) Registrace předběžně uznaných seskupení producentů, organizací producentů a sdružení organizací producentů; poskytování finančních podpor pro pěstitele ovoce a zeleniny

Finanční prostředky může SZIF vyplácet pouze registrovaným (uznaným) organizacím producentů (OP) nebo sdružením organizací producentů (SOP), které byly uznány na základě žádosti o uznání, uznaným seskupením producentů (SP). OP/SOP/SP ovoce a zeleniny musí být registrované nebo předběžně registrované na základě NR (ES) č. 1234/2007, NK (EU) č. 543/2011, NEPR (EU) č. 1308/2013 a NV č. 318/2008 Sb., vše ve znění pozdějších předpisů, a dále fungovat v souladu s těmito nařízeními.

Finanční podpora je poskytována registrovaným OP na schválený operační program, který je strukturovaný na 3 až 5 let. Zahrnuje opatření vedoucí ke koncentraci nabídky, zlepšení jakosti a obchodní hodnoty produktů, propagace, zajištění plánování produkce atd. Podpora je omezena stropem 4,1 % (4,6 %) obchodované produkce organizace producentů za referenční období a dále je poskytována ve výši 50 % nákladů na provádění opatření operačního programu z rozpočtu EU. Organizace producentů mohou žádat o poskytnutí podpory na základě realizovaných výdajů ve čtvrtletních, pololetních nebo ročních obdobích.

- **V roce 2006** byly v ČR čtyři registrované organizace producentů (OP) s operačním programem, a to:
CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITOTEL, Bohušovice n. Ohří; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice,
a čtyři předběžně registrované skupiny producentů (SP) s plánem k dosažení uznání:
EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; ZN FRUIT, družstvo, Hodonice, Družstvo producentů rajčat, Podivín; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov-Slemeno.
- **V roce 2007** se rozšířil počet registrovaných OP na pět, kdy podmínky registrace splnilo Odbytové družstvo EKO-ODBYT, Slaný, a sedm předběžně registrovaných SP (nově registrovány Odbytové družstvo Polabí, Přerov n/Labem; OZC Jizera, Předměřice n/Jizerou; Družstvo BRAMKO CZ, Semice).

- **V roce 2008** podmínky pro řádné uznání za OP nově splnily tři předběžně uznané SP (Družstvo producentů rajčat, Podivín; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Družstvo BRAMKO CZ, Semice). Jedné organizaci producentů (EKO-ODBYT, Slaný) byla odňata registrace pro neplnění podmínek (požádala si však znovu o registraci, která jí byla udělena) takže ke konci roku počet řádně uznaných OP činil 8.
Družstvo ZN FRUIT, Hodonice zaniklo a spojilo se s OP Jihomoravská zelenina, Velké Bílovice. Předběžně uznané jako SP bylo Odbytové Družstvo Ovoce Český ráj, Praha, Odbytové družstvo Berry, Břežany, M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice a Bohemia Apple, družstvo, Tuchoraz, Český Brod, což znamená celkem 7 předběžně uznaných SP.
- **V roce 2009** bylo SP Východočeská zelenina, družstvo producentů zeleniny uznáno jako OP, počet registrovaných OP tedy stoupl na 9. Nově registrované bylo SP Zeltr, odbytové družstvo, Troubky, člen koncernu Zeltr, Nature Fruit, družstvo, Choustníkovo Hradiště a G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov, Lysá nad Labem – ke konci roku 2009 bylo tedy v ČR 9 předběžně uznaných SP.
- **V roce 2010** bylo SP Odbytové družstvo Polabí uznáno jako OP. Počet předběžně uznaných SP se tak snížil na 8 a počet uznaných OP stoupl na 10.
- **V roce 2011** se počet SP zvýšil na 9 přihlášením ZP Otice, počet uznaných OP činil 10.
- **V roce 2012** byly jako OP uznány družstvo OZC Jizera, odbytové družstvo ovoce Český ráj, odbytové družstvo Berry a M.O.Z. družstvo pěstitelů, čímž se ke konci roku 2012 zvýšil počet uznaných OP na celkových 14. Přihlášením dalšího družstva Suchá Loz činil počet předběžně uznaných SP 6.
- **V roce 2013** činil počet uznaných OP 15 a počet předběžně uznaných SP 6.
- **V roce 2014** bylo v ČR uznáno 18 OP, počet předběžně uznaných SP se tím snížil na dva subjekty (ZP Otice, OD Suchá Loz) a dále byla uznána jedna nadnárodní organizace producentů Družstvo BRAMKO CZ.
- **K 31.8. 2015** je v ČR uznáno 19 OP (nově je to Mochov odbytové družstvo), předběžně uznaných SP činí 2 a jedna uznaná nadnárodní OP.

Finanční podpora pro OP a SP ovoce a zeleniny (tj. od 1. 1. – 31. 12. daného roku) v Kč

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015 (k 31.8.)
Finanční podpora pro OP	35 903 838	48 955 552	45 483 324	54 507 554	48 519 902	46 013 463
Finanční podpora předběžně uznaným SP ¹⁾	16 037 207	16 940 000	13 660 374	13 437 996	8 167 853	5 124 779

Poznámka: součet podpor pro OP a SP pěstujících ovoce a zeleninu

Poznámka: ¹⁾ Podpora je stanovena na základě objemu obchodované produkce určitou procentní sazbou, žádat je možno o semestrální nebo roční platbu v intervalu od data uznání. Na podpoře se podílí 25 % členský stát, 75 % jde ze zdrojů EU.

b) Vydávání licencí pro čerstvé ovoce a zeleninu

Při dovozu čerstvého ovoce a zeleniny ze třetích zemí podléhá předložení dovozní licence pouze u určitých produktů. Vývoz předložení vývozní licence nepodléhá.

Dovoz česneku a příbuzných plodin ze třetích zemí do EU podléhá povinnosti předložení dovozní licence (NK (ES) č. 341/2007). Dovozce si o licence musí žádat ve členském státě, ve kterém má sídlo a je registrován k DPH. Pro každou žádost je nutné složit záruku ve výši 50 €/t, v případě běžného dovozu v režimu „B“ a 60 €/t v případě dovozu v rámci celních kvót (režim „A“). Při dovozu čerstvého česneku (KN 0703 2000) lze po splnění podmínek požádat 4x ročně o dovozní kvótu.

- **v roce 2009** bylo vydáno 112 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 2 031 593 kg,
- **v roce 2010** bylo vydáno 109 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 1 973 340 kg,
- **v roce 2011** bylo vydáno 125 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 2 171 466 kg,
- **v roce 2012** bylo vydáno 111 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 1 583 410 kg,
- **v roce 2013** bylo vydáno 105 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin,
- **v roce 2014** bylo vydáno 84 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 1 428 061 kg,
- **v období 1. 1. 2015 – 31. 7. 2015** bylo vydáno 61 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 764 326 kg.

c) Poskytování finanční podpory na ovoce a zeleninu určené ke zpracování

Podpory v odvětví zpracovaného ovoce a zeleniny byly určeny producentům EU, kteří dodávali rajčata, broskve nebo hrušky ke zpracování dle NR (ES) č. 2201/96 ve znění pozdějších předpisů. Jednou z podmínek pro získání podpory bylo členství v registrované OP, prostřednictvím které se uskutečňovaly veškeré obchodní a finanční transakce. OP musely uzavřít smlouvu o zpracování s rovněž registrovaným zpracovatelem.

Od roku 2008 na základě nařízení vlády č. 95/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, přešla tato platba do režimu oddělené platby za rajčata určená ke zpracování.

- **v marketingovém roce 2007/08** byla předložena žádost o vyplacení podpory na 9 710 t rajčat, což činilo při sazbě podpory 34,50 €/t celkem 9 391 971 Kč.
- **v marketingovém roce 2008/09** bylo předloženo 13 žádostí o vyplacení podpory na 11 700 t rajčat, což činilo při sazbě podpory 35,29 €/t celkem 9 979 025 Kč.
- **v marketingovém roce 2009/2010** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě podpory 34,70 €/t celkem 10 417 753 Kč.
- **v marketingovém roce 2010/2011** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě 34,70 €/t celkem 10 181 722 Kč,
- **v marketingovém roce 2011/2012** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě 34,70 €/t celkem 10 247 870 Kč,
- **v marketingovém roce 2012/2013** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě 34,70 €/t celkem 10 223 252 Kč,
- **v marketingovém roce 2013/2014** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě 34,70 €/t celkem 10 108 553 Kč,
- **v marketingovém roce 2014/2015** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě 34,70 €/t celkem 11 235 241 Kč.

d) Vydávání licencí pro výrobky ze zpracovaného ovoce a zeleniny

Při dovozu zpracovaného ovoce zeleniny ze třetích zemí není zapotřebí dovozní licence, pokud dovozce nepožaduje dovoz v rámci kvóty na konzervované houby. Vývoz předložený vývozní licence nepodléhá.

Dovoz konzervovaných hub ze třetích zemí do EU v rámci kvóty podléhá povinnosti předložení dovozní licence (položky KN 0711 5100, 2003 1020, 2003 1030). Řídí se platnou legislativou EU – NK (ES) č. 1979/2006, č. 376/2008 a 1301/2006.

Dovozce si o licenci musí žádat ve členském státě, ve kterém má sídlo a je registrován k DPH. Pro každou žádost je nutné složit záruku ve výši 40 €/t. O licence se žádá 1x ročně a je nutné, aby dovozci splnili podmínky dané výše uvedeným nařízením.

- **v roce 2008** bylo vydáno 7 hlavních licencí, ze kterých pak bylo vydáno 15 dílčích licencí na celkové množství 4 291 241 kg žampionů,
- **v roce 2009** bylo vydáno 25 licencí na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 5 054 963 kg,
- **v roce 2010** bylo vydáno 21 licencí na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 4 924 582 kg,
- **v roce 2011** bylo vydáno 22 licencí na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 3 699 202 kg,
- **v roce 2012** bylo vydáno 24 licencí na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 4 246 256 kg,
- **v roce 2013** byly vydány 4 licence na dovoz konzervovaných hub,
- **v roce 2014** byly vydány 2 licence na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 74 440 kg,
- **v roce 2015 (do 31. 7.)** byly vydány 2 licence na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 61 030 kg.

8. Legislativa ČR vztahující se ke komoditě zelenina

Následující přehled právních předpisů zahrnuje výběr právních předpisů, týkajících se komodity zelenina:

- 320/2014 Sb., o informační povinnosti příjemce potravin v místě určení ve vztahu k některým druhům potravin,
- 225/2008 Sb., kterou se stanoví požadavky na doplňky stravy a na obohacování potravin, ve znění vyhl. č. 352/2009 Sb.,
- 4/2008 Sb., kterou se stanoví druhy a podmínky použití přídatných a extrakčních rozpouštědel při výrobě potravin, ve znění vyhl. č. 130/2010 Sb., 122/2011 Sb.,
- 211/2006 Sb., kterou se zrušuje vyhl. č. 210/2004 Sb., o podmínkách a požadavcích na provozní a osobní hygienu při výrobě potravin a jejich uvádění do oběhu s výjimkou prodeje, kromě potravin živočišného původu,
- 366/2005 Sb., o požadavcích vztahujících se na některé zmrazené potraviny,
- 113/2005 Sb., o způsobu označování potravin a tabákových výrobků, ve znění vyhl. č. 368/2005 Sb., 497/2005 Sb., 101/2007, 127/2008 Sb., 117/2011 Sb.,
- 450/2004 Sb., o označování výživové hodnoty potravin, ve znění vyhl. č. 330/2009 Sb.,
- 320/2004 Sb., kterou se mění vyhl. 212/2004 Sb., o stanovení zásob a způsobu jejich ohlašování SZPI,
- 289/2004 Sb., kterou se mění vyhl. č. 335/1997 Sb., pro nealkoholické nápoje a koncentráty k přípravě nealkoholických nápojů, ovocná vína, ostatní vína apod.,
- 211/2004 Sb., metodách zkoušení a způsobu odběru a přípravy kontrolních vzorků (změny vyhl. č. 459/2005 Sb., 238/2005 Sb., 611/2004 Sb.),
- 133/2004 Sb., o podmínkách ozařování potravin a surovin, o nejvyšší přípustné dávce záření a o způsobu označení ozáření na obalu,
- 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití, ve znění vyhl. č. 402/2006 Sb., 473/2006 Sb., 157/2008 Sb., 35/2012 Sb., 46/2014 Sb.,
- 157/2003 Sb., o stanovení požadavků pro čerstvé ovoce a zeleninu, zpracované ovoce a zeleninu, suché skořápkové plody, houby, brambory a výrobky z nich, jakož i další způsoby jejich označování, ve znění vyhl. č. 650/2004 Sb., 291/2010 Sb., 153/2013 Sb.

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

• prováděcí předpisy:

- 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění NV č. 113/2015 Sb.,
- 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů,
- 72/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními, ve znění NV č. 113/2015 Sb.,
- 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 113/2015 Sb.,
- 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů (druhy zemědělské kultury),
- 478/2009 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních, ve znění NV č. 157/2014 Sb.,
- 83/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování přímých podpor, některých podpor v rámci společné organizace trhu s vínem a některých podpor PRV, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 480/2009 Sb., zákona č. 179/2014 Sb.,
- 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, účinnost od 1. 9. 2008, ve znění NV č. 215/2010 Sb. a 309/2012 Sb.,
- 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb přímým podporám, ve znění NV č. 480/2009 Sb., 86/2010 Sb., 107/2012 Sb., 332/2012 Sb.,
- 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 114/2008 Sb., 45/2009 Sb., 83/2009 Sb., 78/2010 Sb., 112/2010 Sb., 369/2010 Sb., 282/2011 Sb., 61/2012 Sb., 263/2012 Sb., 448/2012 Sb., 298/2013 Sb., 400/2013 Sb., 29/2014 Sb., 75/2015 Sb., 113/2015 Sb.,
- 75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě, ve znění NV č. 113/2008 Sb., 83/2009 Sb., 111/2010 Sb., 369/2010 Sb., 372/2010 Sb., 29/2014 Sb., 308/2014 Sb.,
- 47/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků, pocházejících z půdy uvedené do klidu, ve znění NV č. 83/2009 Sb., 480/2009 Sb., 369/2010 Sb., 448/2012 Sb., 400/2013 Sb., 308/2014 Sb.,
- 257/2006 Sb., kterým se mění NV č. 181/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek provádění společných organizací trhu, pokud jde o systém poskytování subvencí při vývozu pro zemědělské výrobky a zpracované zemědělské výrobky, ve znění NV č. 99/2005 Sb.,
- 88/2006 Sb., o způsobu a rozsahu vyžadování údajů o ovocných sadech obhospodařovaných v režimu intenzivního ovocnářství,
- 69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti u zemědělského podnikatele, ve znění NV č. 512/2006 Sb., 96/2008 Sb.,
- 242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 542/2004 Sb., 119/2005 Sb., 515/2005 Sb., 351/2006 Sb., 81/2007 Sb., 99/2008 Sb.),

241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními, ve znění NV č. 121/2005 Sb., 510/2005 Sb.,

159/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek poskytování a propadnutí záruk pro zemědělské výrobky,

505/2000 Sb., o stanovení podpůrných programů k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, ve znění NV č. 500/2001 Sb. a 203/2004 Sb.

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zák. č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:

16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, ve znění vyhl. č. 80/2012 Sb.,

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů (ve znění zák. č. 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 85/2012 Sb., 64/2014 Sb., 250/2014 Sb.),

- prováděcí předpisy:

295/2011 Sb., o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění,

17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:

327/2012 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin (ruší vyhl. č. 327/2004 Sb. a 33/2012 Sb.),

207/2012 Sb., o profesionálních zařízeních pro aplikaci přípravků a o změně vyhl. č. 384/2011 Sb. (ruší vyhl. 334/2004 Sb. a 147/2009 Sb.),

206/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky (ruší vyhl. č. 333/2004 Sb.),

205/2012 Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin (účinnost od 1. 1. 2014),

32/2012 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin, ve znění vyhl. č. 326/2012 Sb.,

215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění vyhl. č. 159/2009 Sb., 76/2010 Sb., 442/2013 Sb., 104/2014 Sb., 207/2014 Sb.),

328/2004 Sb., o evidenci výskytu a hubení škodlivých organismů ve skladech rostlinných produktů a o způsobu zjišťování a regulace jejich výskytu v zemědělských veřejných skladech a skladech SZIF, ve znění vyhl. č. 380/2011 Sb. a 328/2012 Sb.

Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění zákonů č. 147/2002 Sb., 149/2002 Sb., 219/2003 Sb., 554/2005 Sb., 377/2005 Sb., 184/2008 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 279/2013 Sb.,

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin, jak vyplývá ze změn provedených zákony č. 178/2006 Sb. a 299/2007 Sb., 96/2009 Sb., 223/2009 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 300/2009 Sb., 331/2010 Sb., 54/2012 Sb., 279/2013 Sb.,

- prováděcí předpisy:

129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu, ve znění vyhl. č. 409/2013 Sb.,

61/2011 Sb., o stanovení požadavků na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby, ve znění vyhl. č. 410/2013 Sb.,

378/2010 Sb., o stanovení druhového seznamu pěstovaných rostlin, ve znění vyhl. č. 42/2014 Sb.,

332/2006 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy, ovocných rodů a druhů a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu,

449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění vyhl. č. 125/2007 Sb., 320/2007 Sb., 11/2009 Sb., 446/2009 Sb., 389/2010 Sb., 404/2011 Sb., 290/2012 Sb., 430/2013 Sb., 91/2014 Sb.

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů,

- prováděcí předpisy:

383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (změna vyhl. č. 41/2005 Sb., 294/2005 Sb., 341/2008 Sb., 351/2008 Sb., 478/2008 Sb., 61/2010 Sb., 170/2010 Sb., 93/2013 Sb., 35/2014 Sb., 27/2015 Sb.),

382/2001 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě (změna vyhl. č. 504/2004 Sb.),

381/2001 Sb., o stanovení Katalogu odpadů, Seznamu nebezpečných odpadů (změna vyhl. č. 503/2004 Sb. a 168/2007 Sb., 374/2008 Sb.),

376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů (změna vyhl. č. 502/2004 Sb.).

Zákon č. 156/1998 Sb., zákon o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů,

- prováděcí předpisy:

377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění vyhl. č. 131/2014 Sb.,

257/2009 Sb., o používání sedimentů na zemědělské půdě,

474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva ve znění vyhl. č. 401/2004 Sb., 209/2005, 271/2009 Sb., 131/2014 Sb.,

275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd a zjišťování půdních vlastností lesních pozemků ve znění vyhl. č. 477/2000 Sb., 400/2004 Sb.,

273/1998 Sb., o odběrech a chemických rozborech vzorků hnojiv ve znění vyhl. č. 475/2000 Sb.

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:

641/2004 Sb., o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence,

116/2002 Sb., o způsobu označování vratných zálohovaných obalů.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší (ruší zákon č. 86/2002 Sb. a jeho prováděcí předpisy),

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění zák. č. 123/1998 Sb., 100/2001 Sb.

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 521/2002 Sb., 437/2004 Sb., 695/2004 Sb., 444/2005 Sb., 222/2006 Sb., 25/2008 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 69/2013 Sb., 64/2014 Sb., 39/2015 Sb.), a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejich zneužití.

Některé další související předpisy právního řádu ČR:

Vyhláška č. 298/2014 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků.

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění zákona č. 130/2008 Sb., ve znění NV č. 288/2010 Sb., 368/2012 Sb., 365/2013 Sb.

Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění zákona č. 121/2000 Sb., 237/2004 Sb., 257/2004 Sb., 296/2007 Sb., 188/2011 Sb., 350/2012 Sb., 303/2013 Sb., 340/2013 Sb., 344/2013 Sb., 228/2014 Sb.,

- prováděcí předpisy:
441/2013 Sb., k provedení zákona o oceňování majetku (oceňovací vyhláška), změna vyhl. č. 199/2014 Sb.

9. Kontrola jakosti zeleniny a zeleninových výrobků

a) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a čerstvých hub

V roce 2014 byla inspektory Státní zemědělské a potravinářské inspekce (SZPI) provedena kontrola zaměřená na dodržování jakostních požadavků a správnosti označování u čerstvé zeleniny a hub u celkem 306 kontrolovaných osob. V rámci 1 375 kontrol bylo v tržní síti zkontrolováno 3 249 šarží čerstvé zeleniny a hub, z čehož 546 šarží (16,8 %) nevyhovělo požadavkům na jakost a označování.

Největší počet nevyhovujících vzorků dle země původu byl zaznamenán u vzorků původem ze států EU (204 vzorků), dále z ČR (131 vzorků) a nejméně ze třetích zemí (18 vzorků). U 193 vzorků nebyl původ deklarován.

Nejvíce nedostatků bylo zjišťováno u zeleniny plodové, kořenové a cibulové. Prakticky všechny nevyhovující vzorky čerstvé zeleniny byly zjištěny v maloobchodě, ve velkoobchodě a ve výrobě byl podíl nevyhovující čerstvé zeleniny minimální. Stejně jako v předchozích letech nejčastějším nedostatkem hodnocené čerstvé zeleniny a hub bylo nedodržení minimálních požadavků na jakost především z důvodů přítomnosti plísní a hniloby na plodech a dále se vyskytovaly otlaky na plodech zasahující do dužniny.

Nevyhovující označení u čerstvé zeleniny bylo zaznamenáno ve 100 případech. Na obalu nebo v místě nabídky spotřebiteli nejčastěji chyběl údaj o zemi původu, dále údaj s názvem odrůdy a třída jakosti. Častým zjištěním je rovněž nesoulad při označení země původu na obale produktu a regálové etiketě umístěné nad tímto produktem. Často byly údaje pro spotřebitele přelepeny např. slevovou etiketou nebo údaje nebyly uvedeny v českém jazyce. U čerstvých hub často nebyly dodržovány skladovací podmínky, kdy při kontrole byla naměřena vyšší teplota skladování, než je požadováno legislativou. V několika případech byla zjištěna hmotnost nižší než hmotnost deklarovaná na obale.

Počet kontrolovaných šarží čerstvé zeleniny a hub za rok 2014

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	12	0,0	173	37,6	164	2,4	0	-	349	19,8
Kořenová	44	0,0	306	42,8	322	0,3	3	33,3	675	19,7
Košťálová	20	0,0	203	23,6	363	1,1	1	0,0	587	8,9
Listová a nat'ová	9	0,0	150	16,7	202	0,5	2	50,0	363	7,4
Lusková	2	0,0	24	33,3	7	0,0	0	-	33	24,2
Plodová	19	5,3	510	41,2	615	1,5	4	0,0	1 148	19,2
Řapíkatá	0	-	16	75,0	2	0,0	0	-	18	66,7
Ostatní	3	0,0	18	50,0	1	0,0	0	-	22	40,9
Houby čerstvé	9	0,0	38	42,1	7	0,0	0	-	54	29,6
CELKEM	118	0,9	1 438	36,4	1 683	1,1	10	20,0	3 249	16,8
Původ zboží										
ČR	38	2,6	358	35,8	74	1,4	5	20,0	475	27,6
Třetí země	0	-	40	45,0	26	0,0	2	0,0	68	26,5
EU mimo ČR	79	0,0	699	27,2	1 453	0,9	3	33,3	2 234	9,1
Neuvedeno	1	0,0	341	55,1	130	3,8	0	-	472	40,9

Pramen: SZPI

Výsledky rozborů čerstvé zeleniny a hub z laboratoří a z hodnocení na místě za rok 2014

Zelenina	Počet analýz									
	Analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		značení	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	4	0,0	72	2,8	62	3,2	262	17,9	144	14,6
Kořenová	2	0,0	151	20,5	257	3,5	406	25,4	199	8,5
Košťálová	6	33,3	107	5,6	154	0,0	390	8,2	228	7,0
Listová a nat'ová	1	100,0	61	3,3	156	3,8	199	9,0	101	2,0
Lusková	0	-	1	100,0	22	0,0	9	88,9	1	0,0
Plodová	16	12,5	255	9,0	242	3,3	826	19,7	430	9,1
Řapíkatá	0	-	1	100,0	3	0,0	15	73,3	3	0,0
Ostatní	1	0,0	10	30,0	7	14,3	7	57,1	1	100,0
Houby čerstvé	1	0,0	7	0,0	29	0,0	18	66,7	12	33,3
CELKEM	31	16,1	665	10,4	932	2,8	2132	18,7	1119	8,9

Pramen: SZPI

Certifikace čerstvé zeleniny v roce 2014

V roce 2014 prováděla SZPI certifikaci čerstvého ovoce a zeleniny v souladu s požadavky nařízení Komise (EU) č. 543/2011. **Certifikace čerstvého ovoce a zeleniny je prováděna pouze při dovozu či vývozu čerstvého ovoce a zeleniny ze třetích zemí, jedná se o kontrolu shody těchto produktů s obchodními normami EU.** Inspektoři SZPI kontrolují jakost i označování produktů dle požadavků stanovených v jednotlivých obchodních normách. Osoba, která vyváží nebo dováží čerstvé

ovoce a zeleninu (včetně čerstvých pěstovaných hub a skořápkových plodů) ze třetích zemí, je povinná tuto skutečnost nahlásit na příslušný inspektorát SZPI. Bez platného osvědčení o shodě není možné danou šarží propustit do volného oběhu. Vydávání osvědčení o shodě s obchodními normami pro čerstvé ovoce a zeleninu je prováděno podle zákona č. 146/2002 Sb., o SZPI ve znění pozdějších předpisů.

Při dovozu čerstvého ovoce a zeleniny určeného k přímé spotřebě bylo v roce 2014 na jednotlivé inspektoráty hlášeno celkem 130 zásilek, z toho 89 zásilek ovoce a 41 zásilek zeleniny. Inspektoři SZPI vystavili celkem 32 certifikátů (15 certifikátů vystaveno při dovozu ovoce, 17 certifikátů při dovozu zeleniny). Při vývozu čerstvého ovoce a zeleniny byla provedena kontrola shody s obchodními normami u 25 šarží, na které bylo vystaveno celkem 13 certifikátů o shodě s obchodními normami pro čerstvé ovoce a zeleninu.

b) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a hub za období I. – III. čtvrtletí 2015

V uvedeném období roku 2015 bylo provedeno celkem 729 kontrol u 260 kontrolovaných osob, kdy byla ověřována jakost a správnost označení u čerstvé zeleniny a hub. Celkem bylo hodnoceno 1 558 šarží, tj. o 51 % více v porovnání se stejným obdobím minulého roku. Z tohoto počtu nevyhovělo právním požadavkům celkem 260 šarží, tj. 16,7 %. Pokud se týká procentuálního zastoupení nevyhovujících šarží podle země původu, největší procento bylo zjištěno u produkce pocházející ze států EU (34,6 %), nejnižší procento (3,5 %) u produkce ze třetích zemí.

Nejvíce nedostatků bylo zjištěno u zeleniny plodové (37 % ze všech nevyhovujících vzorků). Vyšší procento nevyhovujících vzorků bylo zjištěno rovněž u kořenové (26 %) a cibulové zeleniny (15 %). Prakticky všechny nevyhovující vzorky byly zjištěny v maloobchodě.

Nejčastějším důvodem nevyhovujícího stavu u čerstvé zeleniny a hub bylo nedodržení minimálních požadavků na jakost, kdy většina hodnocené zeleniny vykazovala známky hniloby nebo plísni viditelných pouhým okem. Dále byly zjištěny plody s otlaky zasahujícími do dužniny nebo plody seschlé.

Počet kontrolovaných vzorků čerstvé zeleniny a hub za I. – III. čtvrtletí roku 2015

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	13	0,0	101	37,6	108	0,9	26	0,0	248	15,7
Kořenová	13	15,4	144	46,5	118	0,0	31	0,0	306	22,5
Košťálová	11	0,0	76	23,7	90	0,0	10	0,0	187	9,6
Listová a nat'ová	8	0,0	81	17,3	38	2,6	3	0,0	130	11,5
Lusková	3	0,0	13	61,5	4	0,0	0	-	20	40,0
Plodová	10	0,0	325	28,6	267	0,7	19	10,5	621	15,6
Řapíkatá	0	-	8	75,0	3	0,0	0	-	11	54,5
Ostatní	4	0,0	11	36,4	0	-	0	-	15	26,7
Houby čerstvé	7	0,0	7	28,6	4	0,0	2	100,0	20	20,0
CELKEM	69	2,9	766	32,6	632	0,6	91	4,4	1558	16,7
Původ zboží										
ČR	50	2,0	185	31,9	21	4,8	9	0,0	265	23,0
Třetí země	0	-	22	31,8	24	8,3	1	0,0	47	19,1
EU mimo ČR	17	5,9	337	25,8	418	0,2	78	1,3	850	10,6
Neuvedeno	2	0,0	222	43,7	169	0,0	3	100,0	396	25,3

Pramen: SZPI

V případě nevyhovujícího značení čerstvé zeleniny a hub bylo nejčastějším nedostatkem neuvedení země původu na obale nebo v místě nabídky, dále údaje s názvem odrůdy a třídou jakosti. Opakovaly se opět případy, kdy údaj o zemi původu, uvedený na regálovém lístku nebo visačce, byl v rozporu s údajem uvedeným v dodacím listu nebo na přepravním obalu.

c) Výsledky kontroly zdravotní nezávadnosti a jakosti zpracované zeleniny v roce 2014

V roce 2014 bylo inspektory SZPI zkontrolováno celkem 339 vzorků, tj. o 27,7 % méně než v předchozím roce. Jako nevyhovujících bylo vyhodnoceno 109 vzorků, tj. 32,3 %. Nevyhovělo 41 vzorků původem ze zemí EU, 32 tuzemských a 12 vzorků ze třetích zemí. Z hlediska jednotlivých skupin náležela k nejproblematictější skupině konzervované zeleniny a souhrnná kategorie ostatních výrobků ze zeleniny.

Porovnáním výsledků kontroly zdravotní nezávadnosti, jakosti a označování u vzorků kontrolovaných ve výrobě, velkoobchodech a maloobchodech lze konstatovat, že četnost závad byla nejvyšší v maloobchodní síti.

Počet kontrolovaných vzorků zpracované zeleniny v roce 2014

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %
konzervovaná	52	5,8	86	46,5	2	0,0	0	-	140	30,7
sušená	4	0,0	4	50,0	0	-	0	-	8	25,0
upravená, chlazená	21	0,0	32	15,6	3	0,0	0	-	56	8,9
protlaky	10	10,0	12	41,7	3	0,0	0	-	25	24,0
ost. výrobky	1	0,0	42	81,0	0	-	0	-	43	79,1
zprac. houby	0	-	6	16,7	1	0,0	0	-	7	14,3
zmrazená	12	0,0	47	38,3	1	0,0	0	-	60	30,0
CELKEM	100	4,0	229	45,9	10	0,0	0	-	339	32,2
Původ zboží										
ČR	94	4,3	69	40,6	5	0,0	0	-	168	19,0
Třetí země	2	0,0	21	57,1	0	-	0	-	23	52,2
EU mimo ČR	3	0,0	99	41,4	4	0,0	0	-	106	38,7
Neuvedeno	1	0,0	40	60,0	1	0,0	0	-	42	57,1

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

Nesplnění jakostních požadavků (dle vyhlášky č. 157/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 113/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů) bylo zjištěno v překročení limitu přídatných látek – SO₂ u kysaného zelí, kyseliny sorbové u zeleninového salátu, kyseliny glutamové u salsy, nedodržení hmotnosti pevného podílu u konzervované zeleniny a nedodržení požadované refraktometrické sušiny u rajčatového protlaku.

Při kontrole označování na obale nebo v místě nabídky nejčastěji nebyly uvedeny údaje v českém jazyce. Také chyběly konkrétní údaje o podmínkách skladování, ačkoliv na výrobku bylo datum použitelnosti. V několika případech datum použitelnosti chybělo nebo bylo přelepeno štítkem.

d) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti zpracované zeleniny za I. – III. čtvrtletí roku 2015

V tomto období bylo inspektory SZPI zkontrolováno u 106 kontrolovaných osob celkem 308 vzorků zpracované zeleniny, tj. o 14,5 % více než za stejné období předchozího roku. Jako nevyhovujících bylo vyhodnoceno 44 vzorků, z toho 16 tuzemských a 13 ze zemí EU. Z hlediska jednotlivých skupin náležely k nejproblematictější skupině konzervované zeleniny a zpracovaných hub.

Porovnáním výsledků kontroly zdravotní nezávadnosti, jakosti a označování byla četnost závad nejvyšší v maloobchodní síti (86 % nevyhovujících vzorků).

Počet kontrolovaných vzorků zpracované zeleniny za I. – III. čtvrtletí roku 2015

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %
konzervovaná	34	2,9	56	33,9	2	0,0	3	66,7	95	23,2
sušená	0	-	3	0,0	1	0,0	0	-	4	0,0
upravená, chlazená	34	0,0	24	8,3	5	0,0	38	2,6	101	3,0
protlaky	4	0,0	9	0,0	0	-	0	-	13	0,0
ost. výrobky	3	33,3	5	0,0	1	0,0	3	33,3	12	16,7
zprac. houby	0	-	4	25,0	0	-	0	-	4	25,0
zmrazená	16	0,0	63	25,4	0	-	0	-	79	20,3
CELKEM	91	2,2	164	23,2	9	0,0	44	9,1	308	14,3
Původ zboží										
ČR	90	1,1	68	22,1	5	0,0	39	0,0	202	7,9
Třetí země	1	100,0	3	0,0	0	-	1	100,0	5	40,0
EU mimo ČR	0	-	68	17,6	4	0,0	1	100,0	73	17,8
Neuvedeno	0	-	25	44,0	0	-	3	66,7	28	46,4

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

Jakostním požadavkům nevyhověl jeden vzorek kysaného zelí, který obsahoval vyšší množství SO_2 , než je povolený limit této přídatné látky. U dalších čtyř vzorků kysaného zelí nebyl dodržen hmotnostní podíl pevné složky výrobku. U zmrazené zeleniny také byl v několika případech porušen vzhled potraviny z důvodu opětovného zmrazování. Kontrolou byly zjištěny také plísňe u konzervované zeleniny nebo cizí těleso (kamínek). Častým důvodem nevyhovění byly nevhodné podmínky skladování, zejména vyšší teploty prostředí při skladování zmrazené a konzervované zeleniny. Při kontrole označování na obale bylo nejčastějším nedostatkem neuvedení údajů v českém jazyce. V několika případech datum použitelnosti nebo minimální trvanlivosti zcela chybělo nebo byla do oběhu potravina uváděna s prošlým datem spotřeby.

SVĚTOVÝ A EVROPSKÝ TRH

Světová produkce rajčat

Vývoj světové produkce rajčat víceméně kopíruje demografický vývoj různých kontinentů. Čína s více než 40 mil. t rajčat (z toho cca 34 mil. t je určeno pro čerstvý konzum) tvoří třetinu celkového světového objemu produkce rajčat. Následuje USA s 14 mil. t, Indie a Turecko s cca 10 mil. t rajčat. V Africe se produkce rajčat stále zvyšuje. Egypt byl s objemem více než 9 mil. t největší africkou produkční zemí a zásobuje téměř výhradně čerstvý trh. S velkým odstupem následují Nigérie, Maroko a Tunisko.

V Evropě je nadále největší produkční zemí průmyslových rajčat Itálie (cca 5 mil. t), produkce rajčat pro čerstvý konzum zde však klesá. V tomto tržním segmentu si drží vedoucí pozici Španělsko, velkou konkurenci pro něj však znamená Maroko. V Nizozemsku a Belgii má produkce rajčat v poslední době rostoucí trend.

Produkce a trh kuchyňské cibule

Světová produkce cibule se odhaduje ve výši cca 47 mil. t, přičemž v posledním desetiletí činí tempo růstu kolem 5 % ročně. Na celkové produkci se z 55 % podílí Asie, největším světovým producentem zůstává Čína, kde se vypěstuje průměrně 12 mil. t cibule. Země Afriky produkují ročně cca 3,6 mil. t a Amerika 6,9 mil. t.

V Evropě se produkce cibule v posledním desetiletí rozšiřuje průměrně o 2 % ročně a v současné době dosahuje cca 4 mil. t. Největším evropským producentem je Španělsko, kde se tradičně pěstují odrůdy s velkými cibulemi zeleninového typu. Nicméně nejrozšířenější domácí odrůdy (např. Babosa, Liria) jsou vytlačovány standardními hybridy s ostřejší chutí a lepší skladovatelností. Druhým největším evropským producentem cibule je Itálie. Pěstuje se zde jak bílá, tak červená, která přichází na trh asi od poloviny května a po relativně dlouhou dobu se tak překrývá s dovozy cibule ze zámoří. To ztěžuje její pozici na trhu, takže italská produkce stagnuje. Kromě toho se italská produkce cibule vyznačuje značným meziročním kolísáním výnosu i celkových sklizní.

Evropský i světový trh je stále nejvíce pod vlivem Nizozemska, kde tržní produkce cibule dosahuje až 750 tis. t. Export v objemu kolem 660 tis. t směřuje do ostatních zemí Evropy, především do Ruska, ale také do zámoří. Pěstování cibule v Nizozemsku zůstává stále na nejvyšší úrovni, a to i přesto, že v některých letech působí nemalé problémy špatné počasí v období sklizně. Po enormním rozšíření produkce cibule v polovině 90. let je nyní dosaženo stabilních sklizní ve Francii. V jižních oblastech Francie došlo ke snížení rozsahu pěstování cibule z výsevů k přezimování, naproti tomu na severu a v Burgundsku se tento způsob pěstování rozšiřuje. Kolem 20 % jarní cibule zaujímá pěstování ze sazečky, přičemž její produkce je určena převážně ke zpracování. K velkému rozmachu v pěstování cibule došlo ve Velké Británii – od počátku 90. let vzrostla produkce na současných 410 tis. t. Pěstování je soustředěno do východních oblastí země, kde je vybudována síť dobře vybavených skladů a balíren, vlastněných převážně organizacemi producentů. Funguje zde výborně i poradenská služba, odrůdové zkušebnictví a řada specializovaných služeb pro pěstitele.

Produkce zeleniny v EU

V roce 2014 celková sklizeň zeleniny v EU dosáhla cca 62,3 mil. t, tj. o 3,3 % více než v předchozím roce. Ke zvýšení produkce došlo v hlavních pěstitelských zemích (Německo, Španělsko, Polsko a Francie) vzhledem k příznivým klimatickým podmínkám a nárůstu ploch zejména rajčat a cibule. V **Polsku** byl zaznamenán meziroční 15% nárůst produkce veškeré venkovní zeleniny (4,6 mil. t), sklídilo se více hlávkového zelí, mrkve a cibule. V **Německu** vzrostla produkce zeleniny o 10 % na 3,5 mil. t, což byla druhá největší sklizeň od roku 2012. K výraznějšímu nárůstu produkce došlo u hlávkového zelí a chřestů, k mírnějšímu pak u mrkve a cibule. Na druhé straně pokračuje pokles produkce květáku. Ve **Španělsku** vzrostla v roce 2014 produkce rajčat o 29 % na 4,9 mil. t, papriky o 8 % na 1,1 mil. t a cibule o 5 % na 1,3 mil. t. Naopak produkce česneku meziročně poklesla o 3 % na 168 tis. t a mrkve o 11 % na 332 tis. t.

Produkce zeleniny v zemích EU (mil. t)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 (odhad)
EU 15	50,2	51,7	51,3	53,5	52,2	52,2	51,0	49,9	51,3
EU 13	12,5	11,5	11,6	11,9	10,3	10,9	10,6	10,4	11,0
EU 28	62,7	63,2	62,9	65,4	62,5	63,1	61,6	60,3	62,3

Pramen: Rynek owoców i warzyw, Polsko 2014

Zahraniční obchod EU s čerstvou zeleninou (tis. t)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013	I-IV/2013	I-VI/2014
Export	12 575	12 985	12 865	13 686	14 181	8 781	7 997
- vnitřní	11 059	11 345	11 952	11 732	12 207	7 692	6 905
- vnější	1 516	1 640	913	1 954	1 964	1 089	1 089
Hlavní exportéři							
Španělsko	3 448	3 423	3 879	3 840	4 128	2 589	2 612
Nizozemsko	3 602	3 903	3 868	3 829	3 987	1 985	2 003
Import	13 440	13 670	13 998	14 025	14 653	8 247	8 353
- vnitřní	11 465	11 738	12 087	12 275	12 828	7 031	7 113
- vnější	1 975	1 932	1 911	1 750	1 825	1 216	1 240
Hlavní importéři							
Německo	3 086	3 122	979	1 029	1 049	553	566
Velká Británie	1 617	1 616	1 655	1 663	2 348	1 097	923

Pramen: Rynek owoców i warzyw, Polsko 2014

Produkce zeleniny v Polsku

Polský statistický úřad zveřejnil koncem září 2015 odhady sklizně zeleniny, která je oproti červencovým odhadům nižší. Jaro v Polsku bylo spíše studené a mokré, léto pak bylo velmi horké a suché. Tento vývoj počasí měl negativní dopad na vývoj porostů zeleniny. Podle úřadu se očekává sklizeň zeleniny ve výši 3,9 mil. t, tj. pokles oproti roku 2014 o 15 %. Největší pokles produkce se očekává u hlávkového zelí (-22 %), mrkve (-15 %), cibule (-14 %), červené řepy (-19 %) a květáku (-16 %). V Polsku se bude jednat pravděpodobně o nejnižší sklizeň za posledních šest let.

Produkce zeleniny na Slovensku

V roce 2014 se z 28,1 tis. ha ploch (včetně dopočtu domácností) sklídilo 326,1 tis. t zeleniny. Výměra krytých ploch pro pěstování zeleniny se meziročně výrazně zvýšila ze 43,8 ha na 122,6 ha, produkce zeleniny vzrostla pětinásobně a dosáhla 11,7 tis. t. Průměrné ceny zemědělských výrobců zeleniny v roce 2014 v porovnání s rokem 2013 zaznamenaly jen malé změny. Nejvíce vzrostla cena petržele bez natě a na druhé straně nejvýrazněji klesla cena hlávkového zelí bílého. Po zavedení embarga Ruskem na dovoz zeleniny nastal od srpna pád cen z důvodu nadprodukce. Zelenina, která byla určena na vývoz do Ruska, vytvořila nadprodukcí, čehož využily obchodní řetězce a snížily výkupní ceny pod výrobní náklady.

Celkový dovoz čerstvé zeleniny v roce 2014 se meziročně mírně zvýšil na 256,0 tis. t, přičemž největší podíl na dovozu mělo zelí, mrkev, melouny a rajčata. Hlavními dodavateli čerstvé zeleniny bylo Polsko, ČR, Nizozemsko a Německo.

Vývoz čerstvé zeleniny ze SR zaznamenal v roce 2014 výrazný nárůst o 58,9 % a dosáhl 38,3 tis. t, přičemž největší objemy směřovaly do ČR, Maďarska a Rakouska. Záporná hodnota salda zahraničního obchodu meziročně vzrostla o 1,4 % na 40,3 mil. €.

Produkce zeleniny na Slovensku

Zelenina	Sklizňové plochy v ha			Produkce zeleniny v t		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
CELKEM	29 164	28 320	28 065	310 148	325 378	326 074
Z toho:						
zelí celkem	4 408	4 593	4 351	56 952	71 897	68 738
květák	652	572	569	6 664	7 344	4 305
hlávková kapusta	640	634	626	5 099	12 204	5 729
kedlubny	1 186	1 098	1 171	11 007	10 098	11 856
celer	179	139	189	1 578	1 557	1 769
mrkev a karotka	2 500	2 432	2 502	32 560	29 677	31 699
petržel	1 132	946	1 075	12 052	12 938	11 153
okurky nakládačky	1 304	1 317	1 266	12 184	10 409	11 576
okurky salátové	961	962	965	18 373	15 923	16 310
paprika	1 971	1 992	1 993	27 691	26 336	25 801
pór	14	12	13	93	87	0
rajčata	2 958	2 948	2 858	44 393	44 913	51 082
cibule	2 255	2 255	2 149	33 328	38 405	41 582
česnek	530	530	585	2 239	3 728	1 295
salát hlávkový	284	304	344	2 591	2 193	2 588
fazolové lusky	226	270	222	523	732	222
hrách zahradní	1 784	1 705	1 539	3 408	4 402	4 707

Pramen: Situačná a výhľadová správa, VÚEPP Bratislava

Poznámka: celková produkce zeleniny včetně odhadu samozásobení

PĚSTOVÁNÍ ZELENINY V ČR

Průběh zimy 2013/14 byl velmi mírný, prakticky bez trvalejších sněhových srážek, což mělo negativní dopad na zásobu zimní vláhy. Pěstitelská sezóna roku 2014 začala velice brzy. Pozdní jarní mrazíky v dubnu poškodily zeleninu pouze místy. I přes lokální mírné dešťové srážky trpěly porosty v dalších měsících vláhovým deficitem, proto je bylo nutné intenzivně zavlažovat. Ve druhé polovině května způsobily přivalové deště na některých polích lokální zaplavení porostů a tvorbu lagun, část porostů byla poškozena také kroupami. Byly ovšem lokality, kde nepršelo téměř vůbec. Sklizeň pokračovala díky příznivému počasí až do poloviny prosince. V průběhu pěstitelské sezóny se prohlubovaly problémy se škůdci, zejména se mšicemi, molicemi a třásněnkami, a s houbovými a bakteriálními chorobami.

Přestože byl rok 2014 vývojem počasí opět netypický, zvýšila se produkce zeleniny meziročně o 23 % na celkových 294,2 tis. t. K nárůstu sklizně došlo zejména u ředkviček, hlávkového zelí, kapusty, rajčat, petržele, mrkve a okurek. Výměra pěstební plochy zeleniny dle šetření ČSÚ meziročně vzrostla o 6 % na 13,4 tis. ha, přičemž největší podíl zaujímala cibule, hrách, hlávkové zelí a mrkev. K redukci ploch došlo u kedluben, hrachu a salátových okurek.

V roce 2014 se zelináři potýkali zejména s odbytovými problémy. Na jaře producenti zaznamenali zvýšený zájem spotřebitelů o ranou zeleninu, které však měli spíše nedostatek. Začátkem srpna 2014 vyhlášení zákazu dovozu některých produktů do Ruska (zahrnující i zákaz dovozu ovoce a zeleniny) ze zemí EU, USA, Austrálie, Kanady a Norska spolu s dobrou sklizní způsobilo pokles cen zeleniny.

Vývoj osevních ploch konzumní zeleniny v ČR (ha)

Zelenina	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celer	298	296	294	334	186	270	306	294
Cibule	2 072	1 732	1 832	1 830	1 515	1 527	1 730	1 581
Česnek	45	56	67	82	164	181	232	236
Hrách dřeňový	1 310	973	1 020	993	1 034	1 178	1 103	923
Kapusta	157	156	118	177	117	91	109	107
Kedlubny	137	147	180	192	80	183	154	173
Květák	396	317	316	362	358	265	279	303
Mrkev	603	603	638	688	547	597	691	721
Okurky nakládačky	235	331	296	268	263	224	263	339
Okurky salátové	101	131	118	99	54	62	90	34
Petržel	278	190	244	231	180	186	271	247
Pórek	-	-	-	11	7	12	12	6
Rajčata	301	442	389	409	381	309	282	196
Ředkvičky	-	-	-	242	42	156	252	204
Salát hlávkový	-	-	-	182	139	173	176	142
Zelí hlávkové*	1 235	1 088	1 077	1 462	1 200	1 096	1 139	1 130
Ostatní zelenina	2 565	2 378	1 995	2 028	2 073	2 047	2 122	2 556
Zelenina celkem	9 732	8 838	8 583	9 591	8 340	8 557	9 211	9 192

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje vždy k 31. 5. příslušného roku, údaje bez dopočtu sektoru domácností obyvatelstva,

* součet osevních ploch zelí hlávkového bílého a červeného

Sklizňová plocha zeleniny v ČR (ha)

Zelenina/rok	2010	2011	2012	2013	2014
Celer	448	479	321	400	441
Cibule	2 376	2 340	1 993	1 986	2 205
Česnek	288	290	359	368	425
Hrách dřeňový	1 261	1 219	1 246	1 381	1 313
Kapusta	171	227	163	136	155
Kedlubny	440	436	308	402	381
Květák a brokolice	374	416	409	314	329
Mrkev	1 052	1 076	911	946	1 053
Okurky nakládačky	1 148	1 067	1 012	942	1 048
Okurky salátové	402	366	304	301	297
Petržel	451	425	362	360	452
Pór	-	25	20	24	25
Rajčata	1 159	1 131	1 058	958	955
Ředkvičky	-	265	239	176	273
Salát hlávkový	-	245	198	230	235
Zelí hlávkové	1 226	1 602	1 331	1 222	1 269
Ostatní zelenina	2 601	2 498	2 337	2 469	2 559
Zelenina celkem	13 396	14 108	12 571	12 615	13 415

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené, údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Celková sklizeň zeleniny v ČR (t)

Zelenina/rok	2010	2011	2012	2013	2014
Celer	10 223	9 410	6 997	11 172	11 619
Cibule	43 248	54 311	40 018	40 309	46 238
Česnek	1 457	1 530	1 272	1 792	1 856
Hrách dřeňový	4 130	4 588	3 590	4 367	6 319
Kapusta	2 994	4 043	2 906	2 115	3 018
Kedlubny	6 604	6 838	5 344	7 256	5 821
Květák a brokolice	5 441	6 068	4 655	4 499	4 525
Mrkev	27 735	33 205	28 378	31 151	35 831
Okurky nakládačky	16 731	16 130	13 849	17 615	23 287
Okurky salátové	8 625	9 229	7 621	7 489	9 977
Petržel	5 152	5 708	4 504	4 682	6 383
Pór	-	345	278	339	433
Rajčata	20 721	28 536	25 740	19 866	24 003
Ředkvičky	-	2 848	1 338	605	2 252
Salát hlávkový	-	2 024	1 869	2 302	2 711
Zelí hlávkové	40 664	62 874	53 565	46 256	60 056
Ostatní zelenina	24 898	29 915	30 949	37 878	49 911
Zelenina celkem	218 623	277 602	232 873	239 693	294 240

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Průměrný hektarový výnos v ČR (ha/t)

Zelenina/rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celer	25,05	22,84	19,64	21,79	27,93	26,33
Cibule	21,05	18,20	23,21	20,08	20,29	20,97
Česnek	5,57	5,06	5,28	3,54	4,87	4,37
Hrách dřeňový	3,88	3,27	3,76	2,88	3,16	4,81
Kapusta	18,66	17,51	17,81	17,78	15,50	19,48
Kedlubny	15,62	15,01	15,68	17,34	18,04	15,26
Květák a brokolice	15,77	14,56	14,60	11,39	14,35	13,74
Mrkev	30,97	26,36	30,85	31,14	32,92	34,04
Okurky nakládačky	11,62	14,58	15,11	13,68	18,70	22,22
Okurky salátové	22,61	21,48	25,20	25,03	24,85	33,54
Petržel	13,02	11,42	13,44	12,43	13,00	14,12
Pór	-	-	13,92	13,89	14,03	17,57
Rajčata	23,72	17,87	25,23	24,34	20,73	25,15
Ředkvičky	-	-	10,77	5,60	3,44	8,26
Salát hlávkový	-	-	8,26	9,45	10,01	11,53
Zelí hlávkové	40,78	33,18	39,24	40,25	37,86	47,31

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené; údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Vývoj pěstování zeleniny v průběhu roku 2015

Průběh zimy 2014/2015 byl mírný a celkově příznivý. Na rozdíl od předchozí suché zimy byly úhrny srážek dobře rozložené. Počasí v předjaří a na počátku jara bylo slunečné, avšak doprovázené poměrně silnými větry a nižšími teplotami. V důsledku toho museli pěstitelé zakrývat založené porosty netkanou textilií. Začátek dubna 2015 byl deštivý a velmi větrný. Vichřice v mnoha případech odnášela netkanou textilií nebo došlo k jejímu potrhání. Porosty, které již nebyly znovu zakryty, měly výrazně zpožděný růst. Koncem dubna zasáhl některé pěstitelské oblasti přívalový déšť se silným větrem. Důsledkem bylo vytváření půdních škraloupů o síle až 1 cm na zasetých pozemcích, což znemožňovalo klíčovím rostlinkám (např. mrkve, petržele a hlávkového zelí) prorazit na povrch.

V průběhu května se začal sortiment sklizených druhů rozšiřovat; sklízely se saláty, ředkvičky, košťálová zelenina, česnek na zeleno, špenát, celer s natí a první porosty rané mrkve. Vzhledem k suchu pěstitelé intenzivně využívali závlahy.

Průběh léta byl extrémně suchý, prakticky bez významných srážek. Rostliny nerostly ani na zavlažovaných pozemcích, ve většině případů zavlažování nemohlo zcela pokrýt vláhový deficit. Začaly se projevovat různé anomálie, např. některé druhy salátů začaly vybíhat do květu, středy hlávek ledového salátu vyhnívaly, na růžicích kvěťáku se objevovaly hnědé skvrny a vysoké procento rovněž vykvetlo. Zelenina vytvářela různé specifické deformace, čímž byla značně snížena její kvalita a prodejnost.

Sucho se prolínalo celou pěstitelskou sezónou, v některých lokalitách byla nízká zásoba vody v rybnících a v řekách a hrozilo omezení jejího čerpání. Nejvíce byli suchem postiženi pěstitelé na severní Moravě a Hradecku, kde nemají možnost doplňkového zavlažování. Některé druhy zeleniny (hlávkové zelí, celer bulvový) ani nedorostly do sklizňové velikosti a byly zaorány.

Košťálová zelenina

Výsadba košťálové zeleniny začala koncem března. Rané výsadby byly nakryty netkanou textilií. Vývoj vegetace byl optimální. Příchodem extrémních teplot v červenci a srpnu, kdy ani v noci teploty neklesly a nebyla žádná vzdušná vlhkost, přestala zelenina růst. Porosty byly zavlažovány, avšak v důsledku zavlažování ve vysokých teplotách měly některé porosty problémy s podehníváním. Kvalita kvěťáku se v tomto období výrazně zhoršila, kedlubny se deformovaly. Výnosy kruhárenského zelí na zavlažovaných pozemcích se pohybovaly okolo 50 – 60 %. Na nezavlažovaných v okolí Hradce Králové a na severní Moravě byla úroda velice slabá a mnoho porostů nedorostlo do sklizňové velikosti. Na druhé straně nižší výnosy byly kompenzovány vyššími odbytovými cenami.

Díky vysokým teplotám byl výskyt škůdců nižší v porovnání s předchozími roky, vyskytovala se pouze molice. Největší tlak škůdců byl v době zasychání řepky, kdy se začali stěhovat do porostů košťálové zeleniny.

Cibulová zelenina

Ozimá cibule se v roce 2014 sela ve špatných podmínkách do mokré půdy. Na větrných lokalitách se vytvořil půdní škraloup, a proto musely být porosty průběžně zavlažovány, aby mohly rostliny vzejít. Nižší vzházivost se částečně odrazila na výnosu. Jarní cibule byla vyseta brzy, po zasetí se však ochladilo, což zapříčinilo pomalé klíčení a vzházení. V průběhu vegetace se pak porosty vyrovnaly.

V průběhu vegetace nebyly problémy s chorobami. Část porostů napadly tršněnky, proti kterým nejsou registrovány žádné přípravky. V suchém počasí nefungovaly herbicidy, a tak byl v některých porostech problém s plevelem. V důsledku sucha a extrémních teplot došlo ke snížení výnosu na zavlažovaných pozemcích až o 50 % a na nezavlažovaných pozemcích o 60 % i více. Cibule jsou drobnější a nenarostly do požadované tržní velikosti. Její kvalita pro uskladnění je dobrá. Na některých lokalitách ke konci vegetace přšlo, takže bude mít cibule z těchto lokalit zřejmě nižší skladovatelnost.

Na podzim roku 2014 se česnek sázel později, než je běžné. Sucha a extrémní teploty přišly až v červnu a červenci, tedy v době, kdy byl již česnek sklizený. V některých lokalitách proběhla výsadba v roce 2015 za špatných podmínek do mokré půdy.

Listová zelenina

Výsadba salátů začala za optimálních podmínek. Vývoj vegetace byl v jarním období bezproblémový. V srpnu však přišly extrémně vysoké teploty, které salátům vůbec nesvědčily. Docházelo k popálení listů rostlin, hlávky ledových salátů se vevnitř zapařovaly a začaly hnít. Některé druhy salátů kvůli extrémním teplotám vybíhaly do květu. Výskyt škůdců byl v důsledku teplého a suchého počasí minimální. Ve druhé polovině léta pominuly extrémní teploty a růst později vysázených rostlin se stabilizoval a nedocházelo již k jejich poškození. V suchých letech je rozhodujícím faktorem úspěšnosti pěstitele vybavenost kvalitní technologií pro zavlažování.

Saláty jsou velice perspektivní odvětví zeleninářské výroby. V současné době razantně ustupuje zájem o salát hlávkový, naopak roste poptávka po římském salátu a salátu little gem. Poptávka po ledovém salátu je stabilní. Populární je také salát Salanova, který se jedním řezem při kuchyňské úpravě rozpadne na jednotlivé lístky.

Plodová zelenina

Výsadba paprik proběhla v agrotechnickém termínu od první poloviny dubna do poloviny května. U raných výsadb pěstitelé zakrývali dvojřádky nízkým fóliovým tunelem jako ochranu před jarními mrazíky a chladem. Příchodem extrémních teplot rostliny shodily květy na třetí sběr, který byl tím pádem horší. V důsledku vyššího výskytu mšic byl vyšší tlak virových chorob. V průběhu vegetace škodily také svlušky a třásněnky. Výnos paprik byl průměrný s dobrou kvalitou a odbyt celkem plynulý.

U rajčat nebyly velké problémy se škůdci, s houbovými chorobami ani s jarními mrazíky. Plíseň bramborová se na listech rajčat objevila až začátkem srpna. Při vysokých teplotách došlo ke spálení pylu, což způsobilo částečné snížení produkce. Rajčata pro průmyslové zpracování se pěstují zejména na pozemcích bez možnosti doplňkového zavlažování. Porosty rajčat pro průmyslové zpracování dobře vzešly, ale po celou dobu vegetace trpěly vláhovým deficitem. Od března do července spadlo na jižní Moravě cca 100 mm vody v nevýznamných dešťových přeháňkách, které porosty nedokázaly využít. Sklizeň proběhla od druhé poloviny srpna do konce září. Kvůli suchu naplnili pěstitelé smluvní dodávky do zpracovatelských závodů pouze z 57 %. Kapacita byla naplněna zejména ze sklizně porostů pod závlahou. Výnos na nezavlažovaných pozemcích byl pouze 40 % v porovnání s normálním rokem.

Vegetace okurek nezaznamenala výrazné zpoždění. Výskyt škůdců byl standardní, problém byl zejména s klopouškami a s křísy. Vzhledem k teplému a suchému počasí byly výrazně menší problémy s houbovými chorobami (plíseň okurková a padlí). Vedro a ostré slunce na přelomu července a srpna způsobilo popálení plodů. Pěstitelé hlásili cca o 30 % nižší výnos. V chladnějších polohách měly výkyvy teplot a chlad na začátku vegetace za následek krnění rostlin. Od začátku vegetace zde byly problémy se mšicemi, třásněnkami a svluškami. V průběhu roku se na těchto rostlinách objevovalo padlí. Zničené porosty byly přesety, ale jejich růst byl opět velice slabý. V těchto lokalitách byl na okurky velice špatný rok.

Kořenová zelenina

Rané výsevy **petržele a mrkve** vzešly velice dobře, byl dostatek vláhy. Pozdější výsevy ve vysokých teplotách vzcházely špatně. Na vzcházivost semen měl negativní vliv zákaz použití insekticidních mořidel, vysetá semena tak napadal drátovec. V průběhu vegetace bylo nutné porosty intenzivně zavlažovat. Mrkve v porostech, které se nestihly průběžně zavlažovat, vytvářely různé deformace. Vzhledem ke dvěma mírným zimám byly v roce 2015 problémy také s hraboši. S houbovými chorobami problém nebyl, pouze na petrželi se objevilo hnědnutí kořene. Výnos u mrkve a petržele je nižší cca o 30 %.

Výsadba **celeru** proběhla v plánovaném termínu. V důsledku sucha ho bylo nutné 2 x týdně zavlažovat, což způsobilo částečné proplavení živin a tak musely být porosty ještě dodatečně přihnojené. Kromě septoriózy se nevyskytovaly choroby ani škůdci. V porostech, které byly méně zavlažovány, byly velice malé bulvy. Očekává se výrazně nižší výnos oproti předchozím rokům.

Lusková zelenina

Výsevy luskové zeleniny proběhly v agrotechnickém termínu začátkem března a na zavlažovaných pozemcích byl jejich vývoj optimální. Sklizeň **hrachu** začala v červnu a výnos byl průměrný (5,6 t/ha hrachových zrn). Pěstitelům se osvědčily nové odrůdy úponkatého hrachu, které jsou vhodné zejména pro průmyslové zpracování.

Struktura zelinářských podniků

Struktura zelinářských podniků podléhá průběžným změnám. Vývoj vedl ke koncentraci produkce zeleniny u větších výrobců a k ukončení činnosti menších, kteří nejsou napojeni na mezinárodní obchodní řetězce a ekonomicky se propadají.

V roce 2015 došlo k navýšení počtu zelinářských podniků i pěstebních ploch. V porovnání s předchozím rokem se tak v roce 2015 zvýšila výměra zeleniny o 1 289 ha. Pěstitelé ve vyšších intervalových výměrách pěstební plochu zeleniny nijak výrazně nerozšiřovali. Tito pěstitelé jsou navázáni na obchodní řetězce, které jsou pro ně stabilními odbytišti.

Výrazné zvýšení pěstební plochy v nižších intervalových výměrách je ze dvou důvodů – producenti jsou motivováni k pěstování zeleniny zavedením podpory na tzv. citlivé komodity v rámci přímých plateb (viz kapitola 5). Druhým důvodem je nárůst pěstitelů tykve olejné určené na průmyslové zpracování (získávání semen). Dříve se výměra této plodiny jakožto zeleniny v rámci statistického šetření nezjišťovala.

Struktura pěstitelů tržní zeleniny v ČR

Rozsah pěstování (ha)	Počet pěstitelů					Pěstební plocha (ha)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
100,1 – a více	23	19	20	21	21	5 575	5 301	4 687	5 217	5 362
50,1 – 100	22	20	21	20	20	1 482	1 435	1 320	1 481	1 520
30,1 – 50	36	21	19	19	21	1 192	1 085	980	1 095	1 025
20,1 – 30	19	23	24	23	23	397	382	353	401	545
10,1 – 20	33	44	46	45	44	579	545	458	524	960
5,1 – 10	43	45	42	43	114	252	225	223	254	698
1 – 5	74	77	75	75	143	136	123	156	178	282
ostatní	216	220	219	217	170	83	75	115	113	160
CELKEM	466	469	466	463	556	9 696	9 171	8 292	9 263	10 552

Pramen: ZUČM

Větší pěstitelé jsou většinou specializovaní na produkci určitých druhů zeleniny, mají nakoupenou speciální mechanizaci, někteří na svých farmách vybudovali moderní skladovací prostory a mají větší produktivitu práce. Drobní pěstitelé se většinou specializují na prodej ze dvora a na běžných a farmářských tržnicích, případně se snaží realizovat dnes velmi propagovaný systém „zeleninových bedýnek“. Některé větší farmy také prodávají část své produkce přímo z farmářských prodejen.

Samozásobení domácností zeleninou

V obchodech a na farmářských tržnicích je téměř celoročně k dostání široký sortiment zeleninových druhů, a proto neměly rodiny v minulých letech potřebu zeleninu na svých zahrádkách pěstovat. Pěstování zeleniny pro vlastní potřebu je rozšířeno zejména na vesnicích a v okolí menších měst. V důsledku skandálů a mediálních kauz s nekvalitními a zdravotně závadnými potravinami se některé domácnosti začínají postupně vracet k pěstování vlastní zeleniny. Tento trend ovšem narůstá velice pozvolna, protože plochy, na kterých byly dříve zeleninové záhony, jsou nyní využívány k rekreačním účelům.

Dle odhadů Zelinářské unie Čech a Moravy bylo v roce 2015 cca 13,5 % z celkové produkce vypěstované zeleniny určeno pro vlastní spotřebu. Samozásobitelsky produkuje čerstvou zeleninu asi 236 tisíc domácností s průměrnou pěstební plochou pohybující se okolo 50 m², což představuje celkovou plochu cca 1 180 ha.

Struktura prodeje a odbytu pěstované čerstvé zeleniny od profesionálních pěstitelů v ČR v roce 2015

Supermarketům a hypermarketům	Všechny nadnárodní řetězce, tuzemské supermarkety (včetně odbytových družstev/sdružení producentů)	Podíl 78 %
Velkoobchodům	Včetně jejich dalších dodávek do supermarketů a hypermarketů, export (včetně odbytových družstev/sdružení producentů)	Podíl 8%
Na zpracování	Konzervárny, zelárny, mrazárny, sušárny apod. (včetně odbytových družstev/sdružení producentů)	Podíl 10 %
Ostatní	Vlastní export, hotely a restaurace, ZOO, přímý prodej „ze dvora“ zákazníkům, farmářské tržnice, místním výkupům, vlastní spotřeba, ztráty, apod.	Podíl 4 %

Pramen: ZUČM

Struktura prodeje zeleniny má stabilní charakter. Většina pěstitelů již našla stálá odbytiště. Větší pěstitelé se orientují na prodej do supermarketů a hypermarketů, případně do velkoobchodů. Část produkce je dodána zpracovatelským závodům. To je ovlivněno zejména jejich vzdáleností od pěstitele. Menší pěstitelé prodávají svoji produkci ze dvora, na tržnicích, dodávají přímo do restaurací, hotelů atd., případně využívají některé nově vznikající trendy jako je např. prodej prostřednictvím bedýnkového systému. Nevýhodou těchto způsobů prodeje je malý objem prodaného zboží a vyšší organizační náročnost, proto je tento typ prodeje pouze doplňkový. Výhodou je výrazně vyšší odbytová cena, zákazníci ceněná čerstvost a kvalita nakupované zeleniny a také možnost seznámit se s podmínkami, v jakých je tato zelenina pěstována.

Rychlírenství zeleniny

Pěstování zeleniny ve sklenících a fóliovnících v ČR má spíše stagnující charakter. Pěstitelé v našich podmínkách mají vysoké náklady na vytápění a se svou ranou produkcí, která je velice náročná na ruční práci, jen těžko konkurují produkci dovážené z jižních států Evropy. Plodová zelenina, která se pod krytými plochami pěstuje, je velice náročná na mechanickou manipulaci a otlaky. Aby tyto druhy překonaly dalekou cestu, např. ze Španělska, Itálie atd., je nutné vybrat odrůdy s pevnou slupkou, které jsou sklizeny nezralé a dozrávají v průběhu přepravy a skladování. Chutňové vlastnosti takovýchto plodů jsou velice mdlé. To je výzva pro tuzemské pěstitele, kteří začínají pěstovat kvalitní chutné odrůdy, za které jsou zákazníci ochotni zaplatit i vyšší ceny. Velice populární jsou různé druhy cherry rajčat a pálivé druhy paprik.

Celková pěstební plocha i výměry jednotlivých druhů pěstovaných v krytých plochách jsou ve srovnání s rokem 2014 beze změn a dosahují 50 ha. Pěstují se zde rajčata na 21 ha, papriky na 6 ha, okurky na 6 ha, kedlubny na 2 ha, saláty na 4 ha a zeleninová sadba na 11 ha.

Tržní produkce zeleniny

V ČR nejsou statisticky sledovány plochy s produkcí zeleniny tržních a netržních pěstitelů. Údaje o rozsahu a objemu produkce tržní zeleniny obsahují i údaje o pěstování meziplodin. Informace v následující tabulce jsou výsledkem šetření ZUČM. V roce 2013 byly osevní plochy ve výši 9 274 ha sníženy o plochy zničené povodní na 8 292 ha. V roce 2014 bylo oseto 9 263 ha, ze kterých bylo sklizeno celkem 245,4 tis. t tržní zeleniny, což je meziroční nárůst o 12 % z důvodu příznivého vývoje počasí.

Přehled o tržní produkci zeleniny v ČR

Druh zeleniny	2013		2014		2015 (odhad)	
	ha	tuny	ha	tuny	ha	tuny
Brokolice ¹⁾	44	392	47	423	22	176
Celer	290	9 280	312	8 424	318	6 678
Cibule	1 434	40 152	1 580	45 820	1 536	33 792
Česnek	181	1 267	222	1 554	151	906
Fazolové lusky	75	600	77	616	21	168
Hrách zahradní	949	4 271	1 220	6 100	889	4 445
Chřest	15	135	110	990	143	1 287
Kapusta hlávková ¹⁾	66	1 952	101	2 525	93	1 860
Kedlubny ¹⁾	119	3 570	151	4 530	173	3 633
Kukuřice cukrová	330	5 280	332	5 312	585	9 360
Květák ¹⁾	132	2 112	184	2 944	269	2 690
Mrkev	560	22 400	588	22 932	668	22 044
Okurky nakládačky	224	9 632	230	9 660	270	10 800
Okurky salátové	53	2 120	65	2 340	31	930
Paprika	214	8 560	233	9 320	333	13 320
Pastinák	5	90	25	450	16	240
Petržel	130	2 710	250	4 250	284	4 260
Pór	4	92	9	207	2	40
Rajčata	507	19 266	502	20 582	190	6 650
Ředkvička ¹⁾	190	3 800	266	5 320	323	6 460
Řepa salátová	78	2 496	115	3 680	123	3 444
Saláty i barevné ¹⁾	754	15 080	750	15 000	567	10 206
Špenát ¹⁾	347	5 552	466	7 456	456	6 840
Zelí hlávkové bílé a červené	943	46 150	1 097	58 529	1 028	46 260
Zelí pekinské ¹⁾	60	1 318	65	1 430	73	1 460
Zelenina ostatní	588	11 172	266	5 054	1 988	78 652
z toho: tykve	-	-	-	-	1 957	78 280
Celkem	8 292	219 449	9 263	245 448	*10 552	*276 601

Pramen: ZUČM

Poznámka: ¹⁾ plodinu je možné pěstovat i jako druhý sled; * údaje včetně započtení tykve olejné

Plocha i produkce ředkvičky převyšují údaje od ČSÚ, které provádí šetření v době, kdy ještě nemají pěstitelé vysety všechny sledy.

Tržní produkce - tj. zboží, které se odbytje do obchodní sítě nebo pro zpracovatelský průmysl

Dříve se výměra **tykve olejné** jakožto zeleniny na průmyslové zpracování (získávání semen) v rámci statistického šetření nezjišťovala. V roce 2015 se do tabulky zařadila, protože z důvodu zavedení podpory v rámci „Dobrovolné podpory vázané na produkci“, tzv. citlivé komodity, požádali její pěstitelé o tuto podporu, avšak upřesněním ustanovení **NV č. 50/2015 Sb.** bude tento druh tykve z podpor na produkci konzumních zeleninových druhů vyloučen.

Produkce tržní zeleniny se na celkovém objemu produkce zeleniny ČR v roce 2012 podílela přibližně téměř 98 %, v roce 2013 klesl tento podíl na necelých 92 % a v roce 2014 došlo k dalšímu poklesu na 83 %. Údaje o produkci zeleniny ve výše uvedené tabulce jsou uvedeny podle reálně dosahovaných výnosů, které jsou vyšší než průměrné výnosy udávané ČSÚ.

Finanční vyjádření sklizně zeleniny

Tržby za tržní produkci zeleniny v roce 2014 se v porovnání s předchozím rokem zvýšily pouze o 0,2 % a dosáhly 2,31 mld. Kč. K výraznému meziročnímu snížení tržeb došlo v roce 2014 především u cibule, česneku a celeru, naopak výrazný nárůst cen byl zaznamenán u chřestu, pastináku, póru, petržele a salátové řepy. Porovnání finančního vyjádření tržní produkce zeleniny v ČR v letech 2011 – 2014 uvádí tabulka v příloze č. 2 této zprávy.

Trendy v pěstování zeleniny ve vztahu k potřebám trhu

V posledních letech vzniká několik trendů v rámci pěstování zeleniny. Jedním z nich je např. přizpůsobení dodávek zeleniny požadavkům trhu, tj. možnost konzumovat čerstvou zeleninu celoročně. Hledají se odrůdy, u kterých je možné prodloužit jejich vegetační sezónu, vyvíjejí se nové technologie pěstování zeleniny. Dále pěstitelé vybudovali na svých farmách efektivní technologie skladování a posklizňových úprav, aby mohli průběžně dodávat na trh čerstvou zeleninu pranou, loupanou či jinak upravenou, tříděnou a balenou.

V domácnostech se z časových důvodů méně vaří ze základních surovin, proto se zvyšuje spotřeba různých polotovarů (polévkových směsí, mražených směsí, předpřipravených salátů). Snižuje se spotřeba zelenin časově náročných na kuchyňskou úpravu, např. hlávkového zelí, celeru, hlávkové kapusty a červené řepy, a zvyšuje se spotřeba salátů, kedlubnů, ředkviček, okurek, paprik a chřestu. Roste rovněž spotřeba rajčat, a to především tzv. koktejlových a cherry rajčat. Zákazníci preferují zeleninu menších rozměrů, aby ji mohli spotřebovat jednorázově.

Praní a balení se již z důvodu udržení kvality a hygieny stalo standardem. V zahraničí se rozvíjí také pěstování salátů na hydroponii. Takto vypěstovaný salát se následně balí i s kořeny do plastických krabiček, aby se prodloužila jeho trvanlivost. Balení zeleniny do jednorázových papírových kartonů se v některých případech považuje již za plýtvání přírodními zdroji, navíc to výrazně zvyšuje cenu zboží. Zákazníci se více zajímají o původ potravin, proto jsou zaváděny různé certifikační systémy, které umožňují přesně dohledat původ potravin. Řada obchodních řetězců marketingově využívá i smluvní partnerství se svými dodavateli.

Zvyšuje se rovněž i kvalita potravin, omezuje se používání pesticidů a hnojiv. Žádána je zelenina vypěstovaná v systému integrované produkce, který je šetrný k životnímu prostředí. V posledních letech se značně rozvíjí prodej zeleniny ze dvora nebo ve farmářských prodejnách a prodej prostřednictvím tzv. farmářských bedýnek.

INTEGROVANÁ PRODUKCE ZELENINY V ČR

Integrovaná produkce zeleniny je ekonomická produkce zeleniny vysoké kvality při uplatnění ekologicky přijatelných metod pěstování a minimalizace nežádoucích vedlejších účinků agrochemikálií při jejich používání. Klade důraz na zvýšení ochrany životního prostředí a lidského zdraví. Pěstitelé postupují podle Pravidel pro integrovaný systém pěstování zeleniny (IPZ), dodržují metody správné zemědělské praxe, preventivní metody a metody signalizace, které umožní odhalení škodlivého činitele v porostu a následné cílené naplánování ochranného zásahu.

Svaz pro integrovaný systém pěstování zeleniny (Svaz pro IPZ), který je součástí Zelinářské unie Čech a Moravy (ZUČM), byl založen v roce 2005 jako dobrovolné sdružení pěstitelů. V tomto roce se začala zelenina pěstovat dle stanovených pravidel pro IPZ na 3 437 ha. V roce 2007 se zelenina v systému IPZ pěstovala již na 4 572 ha. V tomto roce, po splnění podmínek dvouletého přechodného období, dostali první pěstitelé právo označovat svou kvalitní produkci ochrannou známkou IPZ. Tato známka pěstitelům slouží k odlišení jejich kvalitní produkce od ostatní zeleniny dodávané na tuzemský trh.

Hospodaření v rámci systému IPZ při ZUČM není podmíněno přísnými finančními sankcemi. Pěstitelé zde vstupují pouze do rizika odebrání ochranné známky, proto se počet žadatelů o ochrannou známku nijak výrazně nesnižuje a výměra zeleniny, ze které pěstitelé označují produkci touto známkou, pozvolna narůstá.

Produkce zeleniny v integrovaném systému pěstování vyžaduje průběžné plnění stanovených podmínek, jejichž porušení je sankcionováno až vrácením dotace za celé období zpětně. Z těchto důvodů se někteří pěstitelé rozhodli po skončení pětiletého období již dále v pěstování zeleniny v tomto systému nepokračovat.

Rok	Pěstitelé zeleniny ČR v systému IPZ evidovaní na SZIF		Žadatelé o ochrannou známku IPZ evidovaní u ZUČM			
			Držitelé ochranné známky IPZ		Pěstitelé v přechodném období (čekatelé)	
	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha
2005	X	X	X	X	37	3 437
2006	X	X	X	X	57	4 846
2007	63	4 572	34	4 158	35	1 119
2008	71	4 487	30	3 332	24	951
2009	80	4 920	50	3 934	9	380
2010	87	5 360	50	3 819	14	718
2011	93	6 092	54	4 826	13	397
2012	81	5 980	55	5 111	5	365
2013	79	5 951	59	5 448	6	255
2014	75	5 707	58	5 010	6	387
2015	84	6 165	56	5 077	8	486

Pramen: SZIF, ZUČM

V roce 2015 se celkový počet pěstitelů zařazených do tohoto systému zvýšil na 84 s výměrou dosahující 58% podíl z celkové pěstební plochy zeleniny členů ZUČM, přičemž nejrozšířenějšími oblastmi pěstování zeleniny v IPZ jsou Nymbursko, jižní Morava, Litoměřicko, Královéhradecko a Opavsko.

Někteří pěstitelé zeleniny hospodařící dle Pravidel pro IPZ nežádají o udělení ochranné známky IPZ. Z toho důvodu je rozdílný počet pěstitelů, kteří žádají SZIF o úhradu vícenákladů spojených s dodržováním pravidel, s počtem žadatelů, kteří žádají ZUČM o udělení ochranné známky IPZ.

Rok 2015 byl prvním rokem nového programového období. Žadatele o podporu v rámci IPZ lze rozdělit na dvě skupiny. První skupinou jsou pěstitelé, kteří v roce 2011 navýšili výměru a tím uzavřeli nový závazek na 5 let, tzn. že jim skončí závazek v roce 2015. Pro tyto pěstitelé platí **NV č. 79/2007 Sb. včetně původní sazby 440 €/ha.**

Druhé skupině žadatelů skončil závazek v roce 2014. V roce 2015 uzavřeli nový závazek dle **NV č. 75/2015 Sb. včetně sazby 426 €/ha.** V tomto novém nařízení byl upraven seznam zakázaných účinných látek, byly upraveny některé evidenční povinnosti, do metodiky byly přidány některé chybějící druhy zeleniny. Od roku 2016 jsou do metodiky nařízení zařazeny mezi podporované druhy rovněž chřest a jahodník.

SKLADOVACÍ KAPACITY V ZELINÁŘSTVÍ ČR

V roce 2015 nedošlo k navýšení skladovacích kapacit ani k modernizaci stávajících skladů.

Pro sezónu 2015/16 bylo počátkem listopadu naskladněno 38,3 tis. t zeleniny, což je téměř o 41 % méně oproti předchozí sezóně. Celková skladovací kapacita je tak využita pouze z 27 %. Nejvíce jsou zaplněny sklady chlazené (asi ze 44 %) a je v nich naskladněno 1,9 tis. t celeru, 8,5 tis. t hlávkového zelí, 0,4 tis. t hlávkové kapusty, 8,3 tis. t mrkve, 1,0 tis. t salátové řepy a 1,1 tis. t petržele.

Sklady větrané jsou zhruba z 91 % zaplněny cibulí (15,3 tis. t), dále hlávkovým zelím (0,7 tis. t), celerem, mrkví, petrželí a salátovou řepou (po 0,2 tis. t).

Ve skladech s řízenou atmosférou je naskladněno 0,2 tis. t pekingského zelí.

Struktura skladovacích kapacit v zelinářství ČR k 1. 11. 2015

Druh skladu	Počet pěstitelů vybavených sklady	Počet skladů	Skladovací kapacita v t	Podíl z celkové kapacity	Naskladněno v t k 1.11.2015 (odhad)
Chlazené sklady	44	61	48 284	34 %	21 228
Sklady s řízenou atmosférou	2	3	2 360	2 %	250
Větrané sklady	58	95	91 501	64 %	16 800
CELKEM	104	159	142 145	100 %	38 278

Pramen: ZUČM

Poznámka: sledovány jsou jen zkolaudované sklady bez provizorních a manipulačních skladů

ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL V ČR

V únoru roku 2015 proběhlo statistické zjišťování o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků za rok 2014. Celkový nákup zeleniny pro zpracování z tuzemska a ze zahraničí dosáhl 100 959 t, tj. o 6,5 % více než v předchozím roce.

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska se v roce 2014 oproti předchozímu roku zvýšil o 21 % na 64 939 t, nákup ze zahraničí se naopak snížil o 13 % na 19 471 t. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska představoval, podobně jako v předchozích letech, nákup hlávkového zelí bílého a okurek nakládaček. Pro výrobu zeleninových výrobků bylo z tuzemska nakoupeno 1 771 t upravené zeleniny. Nákup zmrazené a sušené zeleniny, zeleninových protlaků a koncentrátů ze zahraničí se v porovnání s předchozím rokem snížil o 13 % na 14 778 t, z toho největší podíl činila rajčata (47 %).

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování v ČR (t)

Zelenina	Nákup zeleniny původem						Náкупní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾					
	z tuzemska			ze zahraničí			2012		2013		2014	
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	od	do	od	do	od	do
Brokolice	24	*	39	*	*	-	22,85	23,72	*	*	5,60	7,93
Celer	1 383	1 246	1 224	627	976	708	3,14	5,51	3,78	5,92	3,53	6,74
Cuketa	575	178	207	*	-	-	3,02	3,13	2,43	2,45	2,51	2,60
Cibule suchá	2 588	2 680	2 423	107	*	813	6,03	9,25	7,01	11,36	5,74	12,76
Cibule nakládačka	-	-	-	705	498	*	11,08	13,47	12,53	12,73	13,67	14,56
Červená řepa	1 014	1 167	1 792	*	*	*	1,97	2,75	2,12	3,86	2,20	3,98
Česnek	*	10	*	*	*	*	36,29	40,36	58,96	71,80	*	*
Fazole – lusky	-	-	-	*	-	-	*	*	-	-	-	-
Feferony	32	*	*	514	321	700	16,07	31,10	17,07	22,12	17,61	20,07
Hrášek – zrno	1 758	2 015	3 314	-	*	-	6,11	7,67	7,16	8,70	7,22	8,52
Kapusta hlávková	*	599	*	*	*	*	3,31	5,13	3,80	5,27	3,64	5,50
Kopr	249	*	185	-	-	*	3,68	4,17	*	*	7,29	9,60
Křen	2	*	*	543	539	745	19,30	31,35	11,99	18,34	22,76	31,89
Kukuřice cukrová	*	853	1 352	-	*	-	*	*	9,75	10,11	9,76	10,57
Květák	*	123	*	*	*	*	4,12	6,31	5,18	7,32	3,65	7,60
Mrkev, karotka	8 422	3 975	3 423	778	*	2 817	1,81	4,75	1,95	4,63	1,95	4,66
Nat' (petrželová, celerová)	-	*	*	-	-	*	-	-	*	*	*	*
Petržel	*	*	*	*	*	*	2,09	2,22	2,15	4,49	3,05	5,16
Pastinák	273	121	381	-	-	*	2,24	2,45	4,98	5,09	3,95	4,71
Okurky nakládačky	5 416	5 526	11 201	6 341	7 677	5 017	2,90	17,74	4,42	17,31	3,60	21,59
Okurky salátové	369	1 651	682	-	*	69	7,31	20,71	4,51	9,86	6,41	21,82
Paprika zelená	1 232	1 052	1 874	221	352	844	7,19	9,88	7,66	11,38	7,69	10,53
Paprika červená	703	1 210	1 178	*	594	1 392	11,58	14,57	12,16	17,99	12,81	19,63
Paprika beraní roh	276	340	133	463	237	333	12,84	14,44	13,72	15,02	14,23	17,82
Pór	*	43	*	*	-	*	16,79	20,78	16,20	18,54	10,59	14,05
Rajčata červená	10 131	7 543	*	*	*	*	2,10	2,14	2,73	2,82	2,72	3,49
Ředkev	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	*	*
Saláty	*	*	840	*	*	*	*	*	*	*	9,83	194,02
Špenát	4 704	2 895	5 500	*	*	*	3,57	4,17	3,63	9,33	3,65	5,71
Tykev	245	*	*	*	*	*	6,21	6,75	6,18	6,54	6,84	6,84
Zelí hlávkové bílé	16 718	17 443	16 776	3 109	4 022	1 971	2,02	3,49	2,57	4,06	2,23	4,03
Zelí hlávkové červené	1 089	1 129	1 103	608	1 050	603	2,28	3,64	3,34	5,04	2,38	5,52
Zelí pekinské	*	*	*	*	-	-	*	*	*	*	*	*
Ostatní	728	*	*	*	*	544	10,02	25,22	3,57	59,60	4,04	146,62
Celkem	60 191	53 770	64 939	16 823	22 256	19 471	x	x	x	x	x	x

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: ¹⁾ nákupní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky;

* nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Nákup zeleniny pro zpracování (zmrazená, sušená a jinak upravená)

Zelenina	Nákup zeleniny v t původem				Náкупní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾			
	z tuzemska		ze zahraničí		2013		2014	
	2013	2014	2013	2014	od	do	od	do
Brokolice	*	*	585	438	13,76	23,46	16,16	25,61
Celer	*	*	*	316	13,19	14,68	13,92	15,55
Cuketa	*	*	*	-	29,07	29,07	*	*
Cibule suchá	66	124	181	174	22,72	39,18	31,16	37,84
Cibule nakládačka	*	*	*	233	13,18	122,18	13,75	13,86
Červená řepa	6	14	*	*	57,28	60,06	43,34	48,74
Česnek	4	*	272	263	40,84	58,72	44,59	58,35
Fazolka - lusky	*	*	451	458	13,86	18,74	14,81	19,54
Feferony	*	*	-	*	43,97	44,18	41,04	42,64
Hrášek - zrno	355	323	477	340	16,76	20,54	19,72	20,59
Kapusta hlávková	-	*	*	-	*	*	*	*
Kopr	*	*	*	3	183,09	184,52	164,01	168,00
Křen	67	51	-	-	24,50	29,61	24,61	24,61
Kukuřice cukrová	*	*	287	207	19,34	22,99	20,32	22,58
Květák	-	*	835	539	10,69	19,52	13,35	21,05
Mrkev, karotka	141	122	2 325	2 355	8,74	39,09	8,95	21,15
Nat' (petrželová, celerová)	3	*	*	*	20,38	211,13	45,18	62,20
Petržel	-	*	*	*	*	*	*	*
Pastinák	-	-	*	*	*	*	*	*
Okurky nakládačky	*	*	*	*	16,26	19,36	17,34	19,32
Okurky salátové	*	*	*	-	14,31	15,77	14,64	14,84
Paprika zelená	87	124	117	121	19,00	21,09	20,06	23,87
Paprika červená	*	86	82	146	22,95	31,46	30,87	35,95
Paprika beraní roh	-	-	-	-	-	-	-	-
Pór	*	*	346	241	10,94	14,70	13,02	16,96
Rajčata červená	*	*	8 145	6 877	15,65	32,06	16,62	33,36
Ředkev	-	-	-	*	-	-	*	*
Saláty	-	-	-	-	-	-	-	-
Špenát	*	*	*	*	17,29	23,80	17,87	27,80
Tykev	-	-	*	*	*	*	*	*
Zelí bílé	302	86	588	*	5,52	6,93	6,54	8,66
Zelí červené	*	*	-	-	*	*	*	*
Zelí pekinské	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní	41	132	625	709	12,21	54,76	10,72	59,69
Celkem	1 758	1 771	17 002	14 778	x	x	x	x

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: ¹⁾ náкупní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky;

* nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Z údajů, zjištěných při statistickém zjišťování, vyplývá, že celková výroba výrobků ze zeleniny se v roce 2014 oproti roku 2013 zvýšila o 11 % na 158 210 t. Z celkové výroby zeleninových výrobků činila největší podíl výroba sterilované zeleniny (38 %) a výroba kečupů (16 %). Výroba sterilované zeleniny (kromě salátových směsí) se meziročně zvýšila o 14 % na 60 153 t, přičemž polovinu z toho tvořila výroba polotovarů z chlazené nebo čerstvé zeleniny. Naproti tomu nejvíce poklesla výroba zeleninových šťáv, přesné údaje však nelze uvést z důvodu ochrany důvěrnosti údajů.

Výroba výrobků ze zeleniny v ČR včetně diaproductů (t)

Zeleninový výrobek		Výroba v tunách				
		2010	2011	2012	2013	2014
Zmrazená zelenina a směsi (včetně špenátu)		15 377	17 382	21 508	17 725	23 214
Sterilované zeleninové směsi a saláty		14 310	15 754	11 081	*	15 916
Sterilovaná zelenina (kromě salátových směsí)		58 131	50 108	51 164	52 672	60 153
z toho	okurky nakládačky	21 339	19 961	25 622	26 912	29 418
	zelí bílé sterilované ostatní	9 114	1 207	1 501	1 025	1 579
	zelí červené v kořeněném nálevu	2 648	2 728	2 870	3 395	1 783
	zelí bílé v kořeněném nálevu	-	8 802	8 977	9 163	6 749
	hrášek – zrno	*	*	*	*	2 508
	kukuřice cukrová	*	*	*	*	*
Kysané zelí		12 971	14 228	15 882	14 619	16 118
Sušená zelenina (včetně polotovarů ze sušené zeleniny)		*	*	*	*	*
Kečup		26 356	24 234	27 188	25 406	25 918
Rajčatový protlak		4 385	5 223	5 035	3 625	4 112
Dětská a kojenecká výživa		*	*	*	*	*
Zeleninové šťávy		608	135	*	*	*
Zpracované polotovary z chlazené nebo čerstvé zeleniny		3 641	4 341	5 407	5 527	8 354
z toho: - zeleninové směsi		1 452	3 390	3 267	1 837	1 601
Ostatní		2 626	7 076	8 773	5 008	2 196
Celkem		126 188	139 686	147 639	142 412	158 210

Pramen: MŽe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: * nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

DOVOZ ZPRACOVANÉ ZELENINY

Dovoz zpracované zeleniny a zeleninových výrobků (včetně intraunijního obchodu) v roce 2014 opět meziročně vzrostl o 5,3 % na 155,4 tis. t v hodnotě 3,7 mld. Kč. Dodávky zpracované zeleniny ze zemí EU se oproti předchozímu roku zvýšily o 6,8 % na objem 140,6 tis. t v hodnotě 3,2 mld. Kč a na celkovém dovozu této skupiny komodit se podílely 90,4 %.

Mezi největší dodavatele patřilo tradičně Polsko (33,1 tis. t), následovala Itálie (22,4 tis. t), Německo (22,1 tis. t), Slovensko (13,8 tis. t) a Maďarsko (13,9 tis. t).

Dovoz ze třetích zemí do ČR v roce 2014 zaznamenal opětovný mírný pokles na 14,2 tis. t zpracované zeleniny. Jednalo se zejména o konzervovaná rajčata, konzervované bambusové výhonky, zeleninové sušené směsi a zmrazenou zeleninu a o sušenou cibuli. Největšími importéry byla Čína (8,4 tis. t), Ukrajina (2,5 tis. t), Indie (0,5 tis. t) a Egypt (0,6 tis. t).

Dovoz zpracované a konzervované zeleniny celkem

Název	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Zelenina vařená, zmrazená	51 443	957 962	51 824	964 168	54 974	1 082 684
Zelenina prozatím. konzerv.	3 352	16 542	827	9 615	498	13 045
Zelenina sušená	3 769	238 100	3 861	261 184	4 747	275 250
Zelenina konzerv. v octě nebo kyselině octové	20 931	380 335	18 823	362 120	20 233	436 781
Rajčata konzerv., ne v octě	21 012	385 426	24 086	486 981	24 325	599 832
Šťáva z rajských jablek	1 267	12 922	1 360	16 744	1 360	18 175
Kečupy aj. omáčky z rajčat	10 586	301 191	11 615	332 073	11 557	376 017
Kukuřice konzerv. ne v alkoholu, neslazená	678	25 815	452	18 651	414	16 002
Zelenina konzerv. jinak než v octě, nezmrzená	31 707	697 454	34 800	808 912	37 343	854 958
CELKEM	144 745	3 015 747	147 648	3 260 448	155 451	3 672 744

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do září 2015

Dovoz vybraných skupin zpracované zeleniny v roce 2014 podle zemí

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina vařená, zmrazená	Polsko	20 797
	Slovensko	6 229
	Belgie	13 876
	Německo	4 022
	Maďarsko	3 036
	Rakousko	2 228
Rajčata konzervovaná, ne v octě	Itálie	12 335
	Čína	5 061
	Ukrajina	2 515
	Německo	1 387
	Španělsko	860
Zelenina konzervovaná jinak než v octě, nezmrazená	Maďarsko	10 339
	Itálie	6 217
	Německo	5 147
	Polsko	4 372
	Slovensko	3 487
Zelenina konzervovaná v octě nebo kyselině octové	Německo	10 015
	Rakousko	3 692
	Polsko	2 485
	Slovensko	2 417
	Španělsko	303

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

VÝVOZ ZPRACOVANÉ ZELENINY

Vývoz a reexport zpracované zeleniny a zeleninových výrobků (včetně intraunijního obchodu) v roce 2014 klesl meziročně o 3,7 % na 61,7 tis. t v hodnotě 1,7 mld. Kč. Do zemí EU bylo exportováno 61,2 tis. t zpracované zeleniny, což představuje meziroční snížení o 1,6 %. Na celkovém objemu vývozu této skupiny komodit činil 97,6% podíl.

Největší množství zpracované zeleniny směřovalo na Slovensko (31,7 tis. t), dále pak do Polska (7,1 tis. t), Maďarska (4,3 tis. t), Rakouska (3,9 tis. t) a Rumunska (3,2 tis. t).

Vývoz do třetích zemí v objemu 1,4 tis. t směřoval hlavně do Ruska (0,4 tis. t), USA (0,3 tis. t), Švýcarska (0,2 tis. t) a na Ukrajinu (0,2 tis. t). Do třetích zemí se vyvážely zejména kečup a jiné omáčky z rajčat, konzervovaná cukrová kukuřice, konzervované okurky nakládačky a zmrazený hrášek.

Vývoz zpracované a konzervované zeleniny celkem

Název	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Zelenina vařená, zmrazená	14 021	213 486	16 268	81 846	13 960	321 294
Zelenina prozatímně konzervovaná	7	209	5	283	7	304
Zelenina sušená	1 993	104 228	1 477	104 829	1 281	78 438
Zelenina konzerv. v octě nebo kyselině octové	8 744	213 112	8 875	204 006	9 950	249 672
Rajčata konzervovaná, ne v octě	5 178	118 422	5 458	133 968	4 202	116 035
Šťáva z rajských jablek	168	2 018	193	3 408	151	2 049
Kečupy aj. omáčky z rajčat	20 768	459 603	21 777	484 720	21 071	538 356
Kukuřice konzerv. ne v alkoholu, neslazená	2 787	112 063	2 686	123 163	3 002	157 633
Zelenina konzerv. jinak než v octě, nezmrazená	6 105	158 286	7 301	185 578	8 064	221 436
CELKEM	59 771	1 381 428	64 040	1 521 801	61 688	1 685 217

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz vybraných skupin zpracované zeleniny v roce 2014 podle zemí

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina vařená, zmrazená	Slovensko	9 738
	Polsko	2 064
	Maďarsko	877
Rajčata konzervovaná, ne v octě	Polsko	1 453
	Slovensko	1 982
	Maďarsko	180
Zelenina konzervovaná jinak než v octě, nezmrazená	Slovensko	5 559
	Polsko	825
	Rumunsko	323
	Litva	276
Zelenina konzervovaná v octě nebo kyselině octové	Slovensko	6 840
	Rumunsko	1 250
	Polsko	761
	Rakousko	308

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Stejně jako v zahraničním obchodě s čerstvou zeleninou dosahuje ČR dlouhodobě záporného salda i v zahraničním obchodě se zpracovanou zeleninou.

Saldo zahraničního obchodu se zpracovanou zeleninou České republiky

Jednotky	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
tuny	-88 784	-88 542	-96 964	-103 837	-84 974	-83 608	-93 763
tis. Kč	-1 552 970	-1 548 162	-1 797 105	-1 732 049	-1 634 319	-1 738 647	-1 987 527

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Podrobnější údaje o dovozu a vývozu zpracované zeleniny a zeleninových výrobků jsou uvedeny v příloze č. I této zprávy.

SPOTŘEBA ZELENINY V ČR

Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, v roce 2012 po letech nárůstu opět výrazně klesla, a to meziročně o 8,9 %. V roce 2013 se spotřeba zeleniny opět zvýšila, a to o 6,5 %. Největší meziroční nárůst spotřeby byl zaznamenán u hrášku, celeru, cibule, listových salátů a mrkve. Naopak k poklesu došlo zejména u okurek salátových, kapusty, špenátu, květáku a paprik.

Spotřeba zeleniny v ČR v hodnotě čerstvé (kg/osoba/rok)

tj. přepočet všech výrobků ze zeleniny na hodnotu zeleniny čerstvé

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Spotřeba	80,0	79,8	77,8	81,4	82,7	82,8	81,2	79,7	85,4	77,8	82,9	86,4

Pramen: ČSÚ

Na spotřebě jednotlivých druhů potravin, např. masa, ovoce, zeleniny, rýže, těstovin atd. se promítá změna stravovacích zvyklostí ovlivněná turistickým ruchem a počtem cizinců v naší populaci, ale největší vliv na spotřebu potravin mají ceny potravin, dané růstem cen energií, osiv, krmiv, hnojiv, přípravků na ošetřování zvířat a rostlin, vysokou marží obchodních řetězců a koupěschopností obyvatelstva. Je třeba vzít v úvahu i zdravotní osvětu, dostupnost jednotlivých druhů potravin na trhu a masivní reklamu.

Soběstačnost tuzemské produkce zeleniny se v roce 2014 zvýšila na 42,3 % vzhledem k vyšší domácí produkci.

Vývoj roční spotřeby zeleniny v hodnotě čerstvé (včetně výrobků) podle druhů na jednoho obyvatele v ČR v kg

Druh zeleniny	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celer	1,5	1,6	1,5	1,6	2,3	1,4	1,5	1,5	1,5	1,3	2,0
Cibule	8,8	11,5	9,3	10,0	10,5	11,9	10,4	9,9	11,2	9,3	11,0
Česnek	0,9	1,0	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9
Fazolové lusky	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Hrachové lusky*	0,5	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,8
Kapusta	0,7	0,8	0,7	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5	0,3	0,2
Kedlubny	1,9	1,9	2,0	2,5	2,5	2,5	2,4	2,2	2,2	2,4	2,4
Květák	3,2	3,6	2,5	2,5	2,9	3,0	2,6	2,5	3,0	2,6	2,6
Melouny	7,7	5,8	8,8	7,3	6,8	7,0	7,4	7,8	7,2	7,1	7,6
Mrkev	6,1	6,5	6,2	6,0	6,6	6,2	6,6	6,5	6,7	6,1	7,0
Okurky nakládačky	2,7	1,8	2,2	2,8	2,6	2,4	2,2	3,0	2,3	2,0	2,0
Okurky salátové	5,5	4,6	6,4	7,4	6,8	7,3	7,4	7,1	7,6	6,7	5,9
Paprika zelenin.	4,8	4,6	5,1	5,4	4,8	4,9	6,1	5,5	5,5	5,2	5,0
Petržel	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8
Rajčata	12,6	9,3	10,3	12,0	12,5	12,2	11,0	10,4	12,1	10,7	11,4
Saláty listové	1,2	1,3	1,4	1,7	1,8	2,3	2,6	2,1	1,7	1,4	1,6
Špenát	0,9	0,9	0,7	0,5	0,5	0,8	0,7	0,7	0,9	1,0	1,0
Zelí hlávk. bílé a červené	11,0	14,0	8,3	8,8	8,6	8,8	7,5	7,2	8,9	8,1	8,0
Ostatní zelenina	7,0	7,0	8,1	8,1	8,7	7,5	8,4	8,6	8,9	8,8	10,4
Houby	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	2,2	2,6	2,4	2,3

Pramen: ČSÚ

Poznámka: *vylouštěná hrachová zrna

V současné době Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO) a Světová zdravotnická organizace (WHO) vedou kampaň, která má pomoci zajistit na celém světě větší nabídku, dostupnost a zvýšení konzumace zeleniny a ovoce. Zelenina, podobně jako ovoce, je významným zdrojem řady látek nezbytných pro zdravou výživu lidí. Přesto jejich spotřeba nedosahuje dostatečné úrovně. V celosvětovém průměru se momentálně konzumuje výrazně méně ovoce a zeleniny než je minimální doporučené množství, stanovené Světovou zdravotnickou organizací, tj. 400 gramů na osobu za den. Předpokládá se, že většina lidí denně přijímá jen asi 20 až 50 % tohoto doporučeného množství. I když se za posledních padesát let změnila stravovací návyky lidí – na úkor obilovin a luštěnin rostl podíl rostlinných olejů, cukru a masa – podíl ovoce a zeleniny se zvýšil jen mírně a tento trend pokračuje. Světová zdravotnická organizace řadí nízkou konzumaci ovoce a zeleniny na šesté místo mezi dvacet nejrizikovějších faktorů, způsobujících předčasná úmrtí. Konzumace této skupiny potravin zajišťuje přísun důležitých látek do organismu, jako jsou např. vitamíny A, B, C a E, vláknina a další antioxidačně působící látky.

CENOVÝ VÝVOJ ZELENINY V ČR

Ceny zemědělských výrobců

Průměrné roční CZV zeleniny se v roce 2014 v porovnání s rokem 2013 snížily (index 2014/2013 činil 89). Od počátku roku 2014 se průměrné CZV pohybovaly u převážné většiny zeleninových druhů ve vyšších cenových hladinách, avšak od počátku druhého pololetí došlo většinou k poklesu cen ve srovnání se stejným obdobím minulého roku, kromě cen rajčat, petržele a celeru. Na základě šetření ČSÚ průměrné roční CZV byl největší propad cen zaznamenán u hlávkového zelí, hlávkové kapusty, listových salátů, květáku, salátových okurek, cibule a česneku.

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců zeleniny v ČR (CZV v Kč/t)

Druh zeleniny	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Celer bez natě	11 502	7 829	7 561	8 469	7 765	9 864
Cibule suchá	6 320	5 212	4 819	6 488	5 894	6 300
Česnek	59 340	113 892	151 786	109 556	100 188	119 066
Kapusta hlávková	8 166	5 953	8 458	11 601	7 969	11 709
Kedlubny s natí	23 239	21 162	19 908	21 979	19 821	23 447
Květák	14 127	10 870	12 406	14 532	13 174	13 575
Mrkev bez natě	6 509	5 400	4 986	5 254	5 047	7 792
Okurky nakládačky	14 000	13 000	-	-	-	-
Okurky salátové	18 786	18 832	18 063	17 440	15 820	19 872
Paprika zeleninová	18 603	15 188	16 294	24 213	23 356	22 860
Petržel bez natě	18 203	14 113	14 635	16 263	16 392	21 701
Pór	13 510	15 000	14 000	-	-	-
Rajčata	20 716	14 616	20 845	18 076	20 299	20 827
Ředkvička	30 152	29 740	25 677	-	-	-
Salát	28 639	23 488	26 862	30 727	25 948	31 106
Špenát	2 492	2 505	2 604	-	-	-
Zelí hlávk. červené	7 012	5 189	5 099	7 718	5 538	7 005
Zelí hlávkové bílé	4 996	3 100	3 750	5 516	4 033	6 441

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * - průměr za období leden – září 2015

Spotřebitelské ceny

Spotřebitelské ceny sledovaných druhů zeleniny v roce 2014 klesly (index 2014/2013 byl 96). Průměrné roční spotřebitelské ceny klesly v roce 2014 oproti roku 2013 u většiny sledovaných druhů, k nárůstu došlo pouze u celeru, rajčat, melounů a cibule.

V období od ledna 2014 dosahovaly průměrné spotřebitelské ceny v převážné většině vyšších úrovní v porovnání se stejným obdobím předchozího roku. Ve druhé polovině roku 2014 většinou spotřebitelské ceny klesaly, a to zejména u salátových okurek, hlávkového zelí a mrkve, což bylo ovlivněno tzv. ruským embargem (zákazem dovozu zeleniny do Ruska ze zemí EU). Naopak zvýšení cen bylo od září zaznamenáno u rajčat, paprik, květáku, česneku a brokolice.

Průměrné roční spotřebitelské ceny vybraných druhů zeleniny v ČR v Kč/kg

Druh zeleniny	MJ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Brokolice	kus	22,56	22,86	24,53	19,41	21,46	24,63	23,93	23,96
Celer	kg	20,32	20,95	28,10	29,37	17,70	20,65	23,62	22,67
Cibule suchá	kg	12,75	10,45	16,55	14,96	12,47	14,57	15,49	14,31
Česnek	kg	84,82	81,11	111,13	123,82	102,31	103,78	96,54	103,21
Květák	kus	28,64	31,42	33,37	28,66	30,52	35,06	33,55	35,87
Melouny	kg	25,44	24,32	21,67	27,17	23,63	24,49	32,43	31,26
Mrkev bez natě	kg	16,36	16,53	15,66	16,46	17,51	18,73	16,35	21,34
Okurky salátové	kg	35,88	40,57	40,50	30,41	35,59	38,44	36,41	42,72
Paprika zeleninová	kg	61,59	51,82	62,49	53,44	58,94	62,15	60,09	65,86
Rajčata	kg	36,38	34,99	42,29	30,29	37,92	37,06	41,16	41,48
Zelí bílé	kg	11,73	7,94	13,00	13,57	9,16	11,90	11,19	14,17

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * průměr za období leden – září 2015

ZAHRANIČNÍ OBCHOD SE ZELENINOU V ČR

DOVOZ

V roce 2014 se dovoz čerstvé zeleniny v porovnání s předchozím rokem mírně snížil (-1,8 %) na 570,7 tis. t v hodnotě 9,3 mld. Kč. Dodávky ze zemí EU klesly o 1,5 % na objem 522,7 tis. t čerstvé zeleniny, což představovalo více než 91% podíl na celkovém objemu exportu zeleniny do ČR. Nejvíce zeleniny pocházelo tradičně z Nizozemska (109,2 tis. t, tj. více než 3% meziroční pokles), a to zejména rajčata, mrkev, salátové okurky, cibule a papriky.

Druhým největším dodavatelem čerstvé zeleniny bylo Španělsko (103,2 tis. t, tj. nárůst proti předchozímu roku téměř o 8 %), jehož hlavními vývozními komoditami byly rajčata, salátové okurky, papriky, melouny a listové saláty.

Třetím významným dodavatelem bylo Polsko (75,5 tis. t, tj. 2% meziroční snížení), odkud bylo dodáváno především hlávkové zelí, cibule, kapusta, květák, mrkev a rajčata.

Mezi další významné dodavatele čerstvé zeleniny patřilo také Německo (68,8 tis. t, tj. pokles téměř o 16 %), Itálie (47,7 tis. t, tj. snížení o 6 %) a Maďarsko (29,0 tis. t, tj. meziroční nárůst o 3 %). Čerstvá zelenina byla v malém množství dovážena také ze třetích zemí, zejména z Maroka, Makedonie, Indie, Turecka, Brazílie, Izraele a Saúdské Arábie.

V období od ledna do srpna 2015 bylo do ČR dovezeno celkem 443,8 tis. t čerstvé zeleniny (tj. o 4 % méně než bylo dovezeno za stejné období předchozího roku). Ze zemí EU bylo dodáno celkem 407,1 tis. t (tj. o 3,8 % více), což představuje 91,7% podíl z celkového objemu dovozu čerstvé zeleniny. Nejvíce zeleniny pocházelo ze Španělska (80,5 tis. t, tj. meziroční nárůst o 5,3 %), Nizozemska (79,2 tis. t, tj. -6,8 %), Německa (59,6 tis. t, tj. +35,0 %), Polska (46,4 tis. t, tj. -7,3 %) a Itálie (44,2 tis. t, tj. +7,0 %).

Dovoz čerstvé zeleniny do ČR

Druh	2012	2013	2014	2015*	2012	2013	2014	2015*
ZELENINA CELKEM	v tunách				v tis. Kč			
	534 059	581 290	570 675	443 792	8 524 955	9 359 385	9 324 004	7 730 075
Z toho:								
Celer bulvový	6 388	9 068	8 904	7 936	43 935	76 988	87 362	71 455
Celer ne bulvový	1 641	2 698	3 478	3 044	26 396	32 619	47 636	44 892
Cibule	54 310	76 079	70 551	48 170	287 321	524 328	491 253	335 669
Cibule-šalotka	179	212	291	4 200	6 836	8 652	7 640	179 662
Čekanka	181	168	142	119	8 572	7 446	7 057	6 343
Česnek	7 372	6 488	5 416	4 200	353 559	304 756	220 280	179 662
Fazole	299	426	279	211	10 970	14 940	12 202	10 426
Fenykl hlíznatý	167	231	244	207	4 142	6 924	7 414	5 964
Hrách	866	648	705	525	30 885	30 078	30 504	26 746
Chřest	491	346	342	281	37 482	31 849	29 604	27 915
Kapusta růžičková	659	427	834	560	13 413	9 082	13 981	11 932
Kapusta hlávk., pekingské zelí, kedlubny apod.	22 504	20 968	20 602	15 470	266 901	301 574	283 622	261 897
Křen	1 613	1 118	1 200	774	37 128	26 613	42 001	27 546
Kukuřice cukrová	595	594	823	488	17 934	15 933	17 062	13 377
Květák a brokolice	26 954	26 443	27 060	18 376	392 319	404 649	410 520	263 859
Lilek	2 101	2 249	2 655	1 926	47 335	59 638	63 973	51 558
Melouny	84 757	90 099	84 560	87 570	671 376	664 874	664 654	731 273
Mrkev	38 212	43 700	43 340	33 551	310 422	382 290	296 700	358 961
Okurky nakládačky	9 108	8 269	10 633	8 948	75 280	78 677	121 903	118 030
Okurky salátové	66 333	58 748	60 948	43 805	984 311	1 008 210	980 773	781 875
Paprika zeleninová	48 689	47 921	50 535	33 487	1 438 251	1 524 363	1 527 447	1 221 402
Pór	8 027	8 981	9 857	6 600	132 319	174 549	109 557	118 477
Rajčata	88 558	96 223	90 627	69 361	2 290 441	2 365 458	2 493 877	1 877 048
Ředkvička, řepa salátová ap.	16 203	18 793	18 996	13 120	205 955	273 142	267 097	198 538
Salát hlávkový	13 385	13 798	13 634	10 467	367 882	407 979	396 417	344 545
Salát ostatní	3 336	5 411	6 340	5 282	104 865	155 124	199 935	175 817
Špenát	468	785	836	565	28 571	46 488	50 649	31 592
Tykve ost.	515	668	934	611	11 652	10 666	14 035	16 174
Tykve – cukety	2 493	3 505	3 900	2 447	59 214	77 116	67 953	70 059
Zelí bílé, červené	22 127	30 388	25 137	20 604	80 776	138 754	136 361	135 139

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období od 1. 1. – 30. 8. 2015

VÝVOZ

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu se v roce 2014 meziročně snížil o 7,3 % na objem 87,6 tis. t v celkové hodnotě necelých 1,7 mld. Kč. Do zemí EU bylo dodáno 87,6 tis. t zeleniny, a to zejména na Slovensko (67,5 tis. t, tj. meziroční pokles o 2 %), dále do Německa (8,4 tis. t), Polska (4,8 tis. t) a Rumunska (3,1 tis. t).

Vývoz čerstvé zeleniny do třetích zemí v objemu 46 t směřoval hlavně na Ukrajinu.

V období od ledna do srpna 2015 bylo z ČR vyvezeno celkem 68,4 tis. t čerstvé zeleniny (tj. o 8,5 % více než bylo vyvezeno za stejné období předchozího roku), z toho do zemí EU bylo vyvezeno celkem 67,8 tis. t. Největší množství zeleniny směřovalo na trh Slovenska (46,7 tis. t, tj. meziroční pokles o 1,2 %), Německa (10,1 tis. t, tj. +34,7 %) a Rumunska (3,7 tis. t, tj. +78,5 %).

Vývoz čerstvé zeleniny z ČR

Druh	2012	2013	2014	2015*	2012	2013	2014	2015*
ZELENINA	v tunách				v tis. Kč			
CELKEM	92 834	94 579	87 649	68 398	1 618 835	1 712 731	1 654 434	1 261 855
Z toho:								
Celer bulvový	2 335	2 215	2 107	1 831	22 583	26 485	29 370	23 841
Cibule	10 463	10 933	8 452	6 200	71 258	109 316	98 505	70 488
Čekanka	56	22	116	20	2 370	1 155	3 053	1 223
Česnek	1 388	1 221	865	703	76 760	71 619	46 566	37 904
Hrách	2 814	1 035	871	1 698	27 377	13 199	12 866	17 424
Chřest	58	36	40	40	6 305	4 614	4 268	5 630
Kapusta růžičková	79	123	144	41	1 512	2 823	2 027	634
Kapusta hlávková, pekingské zelí, kedlubny	3 841	3 387	3 458	2 466	60 201	64 359	58 126	42 450
Květák a brokolice	3 906	4 133	3 742	1 754	71 181	83 317	75 592	35 773
Melouny	9 436	10 186	8 613	9 042	89 834	99 910	91 069	84 780
Mrkev	11 947	9 713	8 822	6 231	114 050	99 439	84 760	81 336
Okurky nakládačky	7 422	9 663	8 460	8 804	36 042	42 198	52 578	44 118
Okurky salátové	5 174	5 512	4 845	3 315	101 501	118 053	96 315	77 462
Paprika zeleninová	6 304	6 587	6 559	4 663	207 124	211 659	223 591	163 624
Pór	1 091	1 334	1 365	971	30 331	41 840	28 259	24 127
Rajčata	9 859	9 085	7 818	6 947	328 665	289 197	286 733	203 092
Salát hlávkový	3 130	3 664	2 520	1 984	114 050	129 377	85 554	72 300
Salát ostatní	754	1 264	1 735	1 380	26 561	35 112	50 886	39 499
Ředkvička, řepa salátová apod.	3 792	3 886	4 053	3 120	64 212	73 588	77 258	59 226
Zelí bílé, červené	6 096	7 401	9 034	4 168	38 596	61 579	74 695	40 478

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období od 1. 1. – 30. 8. 2015

Celková bilance zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou je vysoce pasivní. Po výraznějším snížení v roce 2011 se od roku 2012 úhrnné pasivum opět každoročně zvyšuje. V roce 2014 dosáhla bilance zahraničního obchodu z hlediska finančního nejvyšších záporných hodnot v historii.

Saldo zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou

Jednotky	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Tuny	-447 883	-464 079	-468 705	-475 031	-441 225	-485 730	-483 026	-375 394
Tis. Kč	-6 215 155	-6 592 593	-7 542 131	-6 644 902	-6 906 120	-7 634 127	-7 669 570	-6 468 220

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

*Poznámka: * období od 1. 1. – 30. 8. 2015*

PŘEHLEDY O UŽITÍ ZELENINY

Bilance produkce a užití cibule v ČR (tis. t)

Ukazatel	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Domácí produkce celkem	43,2	54,3	40,0	40,3	46,2
z toho:					
tržní produkce	39,6	53,6	39,9	40,1	45,8
samozásobení	3,6	0,7	0,1	0,2	0,4
Dovoz	65,1	52,7	67,4	75,8	69,5
Celková nabídka	108,3	107,0	107,4	116,1	115,7
Dodávky na trh a zprac. průmyslu	92,9	91,7	93,2	104,4	101,5
Samozásobení (snížené o ztráty)	3,4	0,6	0,1	0,2	0,3
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce	3,2	4,4	3,4	2,8	5,3
Vývoz	8,8	10,3	10,7	8,7	8,6
Celkové užití	108,3	107,0	107,4	116,1	115,7

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 8. do 31. 7.

Bilance produkce a užití mrkve v ČR (tis. t)

Ukazatel	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Domácí produkce celkem	27,7	33,2	28,4	31,2	35,8
z toho:					
tržní produkce	18,6	24,4	20,8	22,4	22,9
samozásobení	9,1	8,8	7,6	8,8	12,9
Dovoz	41,5	38,4	41,7	42,6	45,0
Celková nabídka	69,2	71,6	70,1	73,8	80,8
Dodávky na trh a zprac. průmyslu	50,1	55,8	51,1	56,2	58,9
Samozásobení (snížené o ztráty)	7,7	8,4	6,5	7,0	11,7
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce	1,1	3,9	1,1	1,5	0,6
Vývoz	10,3	11,3	11,4	9,1	9,6
Celkové užití	69,2	71,6	70,1	73,8	80,8

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 9. do 31. 8.

Bilance produkce a užití hlávkového zelí v ČR (tis. t)

Ukazatel	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Domácí produkce celkem	40,7	62,9	53,6	46,3	60,1
z toho:					
tržní produkce	36,6	60,9	51,8	46,1	58,5
samozásobení	4,1	2,0	1,8	0,2	1,6
Dovoz	29,0	21,7	25,8	29,9	27,4
Celková nabídka	69,7	84,6	79,4	76,2	87,5
Dodávky na trh a zprac. průmyslu	59,1	74,8	69,8	63,9	77,4
Samozásobení (snížené o ztráty)	3,7	2,0	1,7	0,2	1,4
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce	0,3	2,4	1,3	2,3	1,6
Vývoz	6,6	5,4	6,6	9,8	7,1
Celkové užití	69,7	84,6	79,4	76,2	87,5

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 9. do 31. 8.

PŘÍLOHY

Příloha č. I – Zahraniční obchod ČR se zpracovanou zeleninou

Dovoz zeleniny konzervované, vařené, zmrazené

(skup. 0710, 2004)

Druh zeleniny	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	51 443	957 962	51 824	964 168	54 974	1 082 684
Z toho:						
fazole	2 955	50 293	3 950	62 247	4 470	89 490
hrách	3 074	58 010	4 078	77 333	3 764	80 992
chřest	58	5 757	37	4 037	46	4 985
kukuřice cukrová	3 136	71 205	2 926	71 446	2 883	74 503
luštěniny ostatní	165	3 739	165	4 063	249	4 980
paprika	1 034	22 390	1 198	27 115	1 524	37 542
rajčata	362	7 803	331	7 771	634	15 857
špenát	5 272	93 294	5 283	95 420	6 484	117 644
zelí kysané, kapary, aj.	862	13 693	191	7 269	66	2 834
zelenina ostatní	24 122	395 980	23 513	395 798	24 909	438 354
zeleninové směsi	10 253	231 005	10 032	198 834	9 851	211 989

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do září 2015

Dovoz zeleniny prozatímně konzervované SO₂ nebo sířenou vodou, nevhodné v tomto stavu k požívání

(skup. 0711)

Druh zeleniny	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	3 352	16 542	827	9 615	498	13 045
Z toho:						
cibule	3 045	9 645	164	1 975	152	2 821
kukuřice cukrová	6	216	2	105	4	310
okurky salátové a nakládačky	264	3 899	97	1 379	154	2 544
papriky	12	638	18	1 544	21	1 838
zelenina ostatní	14	1 575	469	3 6287	154	4 903
zeleninové směsi	3	268	71	592	8	297

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz sušené zeleniny

(skup. 0712)

Druh zeleniny	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	3 769	238 100	3 861	261 184	4 747	275 250
Z toho:						
cibule	1 058	54 110	864	51 260	822	51 283
kukuřice cukrová	1	150	2	304	963	3 661
mrkev	207	9 634	241	11 475	287	14 523
rajčata	385	34 236	524	39 375	498	43 237
zelenina ost. vč. směsí	2 177	139 969	2 229	158 771	2 176	162 547

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz zeleniny konzervované v octě nebo v kyselině octové (skup. 2001)

Druh zeleniny	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	20 931	380 335	18 823	362 120	20 233	436 781
Z toho:						
kukuřice cukrová	406	7 524	253	8 186	346	12 695
okurky nakládačky	10 602	158 436	9 412	147 785	10 280	185 763
paprika, ne luský	366	14 982	294	12 805	450	22 750
paprika sladká	3 036	70 620	1 743	42 945	2 452	63 774
zelenina ostatní	6 521	128 772	7 121	150 399	6 705	151 798

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz ostatních výrobků ze zeleniny

Druh výrobku	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Rajčata konzervovaná ne v octě (skup. 2002)	21 012	385 426	24 086	486 981	24 325	599 832
Šťáva z rajských jablek (skup. 2009 50)	1 267	12 922	1 360	16 744	1 360	18 175
Kečupy a jiné omáčky z rajčat (skup. 2103 20)	10 586	301 191	11 615	332 073	11 557	376 017
Kukuřice konzervovaná, ne v alkoholu, neslazená (pol. 2008 9985)	678	25 815	452	18 651	414	16 002

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz zeleniny konzervované jinak než v octě nebo v kyselině octové, nezmrazené (skup. 2005)

Druh zeleniny	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	31 707	697 454	34 800	808 912	37 343	854 958
Z toho:						
zelenina homogenizovaná	1 076	78 910	1 034	75 396	416	29 322
zelí kysané	8 194	101 393	8 971	111 971	9 095	114 184
hrách	3 461	72 486	3 876	82 279	5 302	98 086
fazole vyloupané	7 196	120 461	8 499	159 875	7 585	167 492
fazole ostatní	1 013	23 507	687	16 608	697	19 548
bambusové výhonky	1 917	23 710	1 674	18 716	1 151	14 568
chřest	77	4 263	65	4 545	86	5 443
kukuřice cukrová	3 625	102 255	4 154	126 423	6 900	147 034
artyčoky	78	5 254	103	4 592	105	7 616
zeleninové směsi	3 269	95 160	3 442	123 112	3 374	134 775
ostatní zelenina	1 718	60 348	2 212	76 801	2 495	97 876

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny konzervované, vařené, zmrazené**(skup. 0710, 2004)**

Druh zeleniny	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	14 021	213 486	16 268	281 846	13 960	321 294
Z toho:						
fazole	536	11 743	575	15 420	619	11 523
hrách	672	10 954	712	10 915	990	18 318
kukuřice cukrová	489	10 779	617	16 895	532	13 656
paprika	15	586	88	1 676	16	591
špenát	1 045	15 214	1 662	24 170	1 433	27 117
zelí kysané, kapary aj.	126	4 173	245	8 336	27	964
zelenina ostatní	3 555	77 640	3 888	107 308	4 999	172 642
zeleninové směsi	7 572	81 398	8 466	95 283	5 248	73 396

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny prozatímně konzervované SO₂ nebo sířenou vodou, nevhodné v tomto stavu k požívání**(skup. 0711)**

Druh zeleniny	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	7	209	5	283	7	304
Okurky salátové a nakládačky	5	51	0	0,8	-	-
Papriky	1	123	2	203	1	97
Zelenina ostatní	0	7	1	21	5	163

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz sušené zeleniny z ČR**(skup. 0712)**

Druh zeleniny	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	1 993	104 228	1 477	104 829	1 281	78 438
Z toho:						
cibule	247	15 279	205	12 613	236	15 036
mrkev	67	2 151	46	1 591	47	2 191
rajčata	9	1 593	18	2 502	23	3 279
zelenina ost. včetně směsí	513	79 087	1 085	88 006	586	54 935

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny konzervované v octě nebo v kyselině octové z ČR**(skup. 2001)**

Druh zeleniny	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	8 744	213 112	8 875	204 006	9 950	249 672
Z toho:						
kukuřice cukrová	144	7 685	95	5 414	72	4 025
okurky nakládačky	4 155	74 114	4 259	69 081	4 931	99 088
paprika, ne lusky	361	15 567	354	16 228	337	16 017
paprika sladká	1 635	45 105	1 511	42 096	1 651	49 038
zelenina ost.	2 449	70 641	2 655	71 187	2 958	81 503

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz ostatních výrobků ze zeleniny

Druh výrobku	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Rajčata konzervovaná ne v octě (skup. 2002)	5 178	118 422	5 458	133 968	4 202	116 035
Šťáva z rajských jablek (skup. 2009 50)	168	2 018	193	3 408	151	2 049
Kečupy a jiné omáčky z rajčat (skup. 2103 20)	20 768	459 603	21 777	484 720	21 071	538 356
Kukuřice konzervovaná, ne v alkoholu, neslazená (pol. 2008 9985)	2 787	112 063	2 686	123 163	3 002	157 633

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

**Vývoz zeleniny konzervované jinak než v octě
nebo v kyselině octové, nezmražené z ČR**

(skup. 2005)

Druh zeleniny	2012		2013		2014	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	6 105	158 286	7 301	185 578	8 064	221 436
Z toho:						
zelenina homogeniz.	200	9 496	296	16 355	331	19 196
zelí kysané	1 171	16 334	1 309	17 977	1 971	24 046
hrách	988	18 748	1 064	21 298	1 034	23 048
fazole vyloupané	1 121	23 732	1 096	25 799	1 010	23 487
fazole ostatní	196	3 646	205	4 979	237	6 712
kukuřice cukrová	256	7 691	287	8 601	174	6 523
zeleninové směsi	804	38 758	1 305	40 238	1 127	39 194
ostatní zelenina	1 125	31 085	1 405	36 637	1 968	70 001

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Příloha č. 2 – Porovnání finančního vyjádření produkce zeleniny v ČR

Druh zeleniny	2011			2012			2013			2014			2014/13	
	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	v %	
Brokolice	20 000	550	11,00	30 000	450	13,50	26 000	392	10,19	26 000	423	11,00	+8	
Celer	8 600	9 288	79,88	8 000	6 775	54,20	12 000	9 280	111,36	9 000	8 424	75,82	-32	
Cibule	5 600	53 568	299,98	6 000	39 962	239,77	7 000	40 152	281,06	4 000	45 820	183,28	-35	
Česnek	140 000	1 035	144,90	160 000	984	157,44	130 000	1 267	164,71	70 000	1 554	108,78	-34	
Fazolové lusky	22 000	574	12,63	22 000	680	14,96	22 000	600	13,20	22 000	616	13,55	+3	
Hrách na lusky	-	-	-	35 000	1 041	36,4	41 000	3 615	148,21	40 000	5 444	217,76	+47	
Hrách na prům. zprac.	7 600	4 588	49,39	8 000	2 548	20,4	8 000	656	5,25	8 000	656	5,25	-	
Chřest	75 000	812	60,90	75 000	812	60,90	65 000	135	8,77	65 000	990	64,35	+634	
Kapusta hlávková	7 500	3 105	23,29	8 000	2 808	22,46	8 400	1 952	16,40	7 500	2 525	18,94	+15	
Kedlubny	14 700	5 952	87,49	18 000	4 410	79,38	19 000	3 570	67,83	17 000	4 530	77,01	+13	
Kukuřice cukrová	10 000	4 116	41,16	15 000	5 456	81,84	15 000	5 280	79,20	15 000	5 312	79,68	+1	
Kvěťák	12 000	4 498	53,98	12 000	4 004	48,05	13 000	2 112	27,46	13 000	2 944	38,27	+39	
Mrkev	6 500	24 355	158,31	8 000	20 786	166,29	7 000	22 400	156,80	6 000	22 932	137,59	-12	
Okurky nakládačky	13 000	12 915	167,89	14 000	11 046	154,64	15 000	9 632	144,48	13 000	9 660	125,58	-13	
Okurky salátové – polní	6 000	4 949	29,69	12 000	1 944	23,33	10 000	2 120	21,20	10 000	2 340	23,40	+10	
Paprika zeleninová – polní	14 500	10 614	153,90	23 000	9 320	214,36	14 000	8 560	119,84	14 000	9 320	130,48	+9	
Pastinák	13 000	1 040	13,52	13 000	306	3,98	13 000	90	1,17	13 000	450	5,85	+400	
Petržel	18 000	5 328	95,90	14 000	3 774	52,84	16 000	2 710	43,36	15 000	4 250	63,75	+47	
Pór	12 000	345	4,14	12 000	161	1,93	11 000	92	1,01	11 000	207	2,28	+126	
Rajčata – polní	9 000	15 796	142,16	16 000	20 869	333,90	16 000	19 266	308,26	16 000	20 582	329,31	+7	
Ředkvička	30 000	6 500	195,00	30 000	5 500	165,00	30 000	3 800	114,00	24 000	5 320	127,68	+12	
Řepa salátová	5 500	2 376	13,07	7 500	4 864	36,48	6 500	2 496	16,22	6 500	3 680	23,92	+47	
Saláty (i barevné)	11 000	12 880	141,68	13 000	12 220	158,86	9 500	15 080	143,26	9 000	15 000	135,00	-6	
Špenát na prům.zprac.	2 500	5 415	13,54	3 000	6 640	19,92	3 000	5 407	16,22	3 000	7 304	21,91	+35	
Špenát listový	-	-	-	25 000	160	4,00	25 000	145	3,62	25 000	152	3,80	+5	
Zelí hlávkové	4 000	60 874	243,50	6 000	51 750	310,50	5 200	46 150	239,98	4 500	58 529	263,38	+10	
Zelí pekinské	6 000	2 460	14,76	15 000	2 440	36,60	10 000	1 318	13,18	8 000	1 430	11,44	-13	
Zelenina ostatní	nesled.	3 553	17,77	nesled.	6 555	39,33	nesled.	11 172	33,52	nesled.	5 054	15,16	-55	
CELKEM	-	257 486	2 269,43	-	228 265	2 551,28	-	219 449	2 309,77	-	245 448	2 314,22	+0,2	

Pramen: ZUČM na základě vlastního šetření a propočtů

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1
internet: www.eagri.cz
e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-260-8

Praha 2015